Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гараха | № 120 (17243) | 1986 оной майн 24, суббото | Сэн 3 мүн.

...СС-эй ЦК-гай ...ЛИТБЮРОДО

ЦК-гай Политбюрогой заседани майн 22-то боло-
...арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые ам-
...р. дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө
...тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Заседани дээ-
...гдэhэнэй ёhoop, партиин XXVII съездын шиидхэ-
...харюусажа, хаа хаанагүй совет хүнүүд ажалай ба
...үсхэл эдэбхи гаргана, үйлэдбэриие эршэдхэхэ та-
...үүлэгдэhэн партиин программые габшагай ажал хэ-
...бэлүүлхые оролдоно. Эдэ бүгэдэ ороной социаль-
...ическа хүгжэлтые хурдадхалгын, түсэбтэ табан жэ-
...ринуудые дүүргэлгын нүлөө ехэтэй эрхэ нүхэсэл бо-
...ой. Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхын
...үндэhэ hуури байгуулна.

...дөөгэй олон миллион ажалшадай эдэбхи үүсхэлые,
...ажал ябуулгые бадаруулха, ажалай үүсхэл бүхэндэ
...оролдолгын, дэмжэлгын үзүүлэгдэхынь тула бүхы
...гээшэ мүрысөөнэй гол зорилго болоно. Социалис
...ехэ түсэбүүдые табилгын шухала арга нүхэсэл бо-
...ой. Предприятинууд болон эмхинүүдтэ хүдэлмэри-
...материальна ба моральна талаарнь урмашуулгые
...ын гуримтай уялгануудые дүүргэлгэ нягтаар хол-
...hотой. Тиихэдээ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүл-
...техникэ нэбтэрүүлгэдэ, продукциин шанарые hай-
...да, ажалай нөөсэнүүдые түүхэй эд болон материал-
...малгада, договорой уялгануудые, гэр байра болон
...-соёлой бусад объектнүүдые бариха түсэбүүдые
...гүйгөөр дүүргэлгэдэ гол анхаралаа хандуулха шу-

...өө хүгжөөхын, ёhын тэдыдэ хандаха ябадалые, үсөө-
...хабаадалгатайгаар мүрысөөнэй дүнгүүдые согсол-
...е усадхахын, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, хэ-
...дэлмэриие үндэhөөрнь hайжаруулхын тула эконо-
...техническэ ба социально-ажаhуудалай эрхэ байдал
...талаар бүхы шатын партийна эмхинүүдэй, хүтэлбэ-
...эй зорилгонууд улам ургажа байна гэжэ Политбю-
...лэбэ.
...элэй болон электроникын түбые манай орон дотор
...тухай дурадхалнууд hайшаагдаа. Тоолон тодорхой-
...техникын гол шэглэлнүүдээр шэнжэлгэнүүдые хэхэ,
...ахыда шухала хэрэгтэй электронно-тоолон тодорхой-
...машинануудые, электронно техникын хэрэгсэлнүүдые,
...нүүдые, материалнуудые зохёон бүтээхэ асуудал-
...үргэлжэ дээрэнь шиидхэхэ зорилгонууд табигдана.
...лмэри бэелүүлхэдээ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай
...никын дэбжэлтын комплексно программые бэе-
...хабаадажа байhан аха дүү социалис гүрэнүүдэй зо-
...нүүдтэй нягта холбоо барисаа тогтоохо байна.
...рэнь абтаhан шиидхэбэринүүдэй ямараар бэелүүлэг-
...ые шалгажа, Политбюро арадай ажахын бүхы hал-
...ай предприятинуудта, эмхинүүдтэ шухала удха ша-
...үрэнэй статистическэ тоосоое хаhаха хүдэлмэриин
...бэелүүлэгдэжэ байhан тухай СССР-эй Центральна
...ческэ управлениин мэдээсэлые хаража үзэбэ. Тоо-
...иитэ хэмжээн хоёр дахин шахуу хороогдоо гэжэ тэм-
... Зүгөөр юрэнхы дээрээ тоосоон, илангаяа hалбари
...ик тоосоон үшөөл айхабтар ехэ байhаар. Тэрэниие эм-
...е саашадань нарижуулан hайжаруулха шухала. Тог-
...он гуримые тоонгүй, зарим партийна ба совет орга-
...министерствэнүүд болон албан зургаанууд ехэ нэмэлтэ
...үүдые эридэг, хэрэгтэ хэрэггүй газарта эдэ бүгэдөөр
...эмхинүүдтэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулдаг бай-
...hээ уламжалан, тоосоое саашадань хороохын, гүрэ-
...стикын бүхы ажал хэрэгые hайжаруулхын тула шиид-
...жээнүүдые абаха эрилтэ Политбюро партийна коми-
..., министерствэнүүд болон албан зургаанудай, ню-
...Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй урда табиhан

...М. С. Горбачевой Румыниин Коммунис партиин Ге-
...секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушескутэй хэhэн
...өөнүүдэй дүнгүүдые Политбюро зүбшэн хэлсэбэ. Мо-
...ар табигдаhан документнүүд — 2000 он хүрэтэрхи үе-
...-эй болон СРР-эй хоорондохи Экономическа ба эр-
...никын харилсаае хүгжөөлгын удаан болзортой прог-
...1986—1990 онуудта бэелүүлэгдэхэ эрдэм, соёлой ха-
...ай программа шухала удха шанартай байна гэжэ тэм-
... Хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, мүн али
...хабаатай уласхоорондын харилсаанай зарим гол шу-
...үүдалнуудаар hанамжануудаа халан абалсаhанаа сэдь-
...нангяар мэдүүлбэ. КПСС-эй болон РКП-гэй, Советскэ
...болон Румыниин Социалис Республикын хоорондохи
...рисаае саашадань бэхижүүлхэ, али бүхы харилсаа хол-
...гэдхэн хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа тэмдэглэбэ.
...М. С. Горбачевой Португалиин Компартиин Гене-
...секретарь А. Куньялтай уулзаhан тухай мэдээсэлые
...даа, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө
...хоёр партиин хоорондохи харилсаае саашадань гүн-
...гэдэ хабаатай тобшололнуудай дүнгүүдые Политбю-
...шаагаа.
...хүтэлбэрилэгшэдэй Испаниин правительствын Түрүү-
...Ф. Гонсалестай хэhэн уулзалгануудай, хөөрэлдөөнүү-
...нгүүдые Политбюро хаража үзэхэдөө, эдэ хөөрэлдөө-
...үтэмжэтэй hайнаар үнгэрөө, эгээл тиимэhээ хоёр оро-
...дуудай аша туhада, Европодо болон тэрээнhээ ондоо
...шье эб найрамдалые, этигэл найдалые, аюулгүй бай-
...бэхижүүлхын аша туhада Советскэ Союзай болон Ис-
...хоорондохи үгээ ойлголсолгые, харилсаа холбоое
...нь үргэдхэхэ арга боломжо бии гэжэ тэмдэглээ.
...ой арадай ажахые хүгжөөлгын, совет гадаадын поли-
...одото дээрэнь бэелүүлгын бусад зарим асуудалнууд
...й ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ мүн лэ зүб-
...лсэгдэбэ.

...ССР-hээ МОРДОБО

...ГРАД. (ТАСС). Испаниин правительствын Түрүүлэгшэ
...Гонсалес hамгантаяа Эхэ орондоо бусахаяа майн 22-
...етскэ Союзhаа мордобо. Тэрэ Совет правительствын
...р хани ёhоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэhэн

КПСС-эй ОБКОМДО

Байгаали хамгаалха бүлгэмэй республиканска XI конференциин республикын бүхы ажалшадта хандаhан Хандалгые КПСС-эй обкомой бюро hайшаан дэмжэбэ.

Бюрогой баталhан тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ: КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, горрайгүйсэдкомууд, профсоюзуудай совет, ВЛКСМ-эй обком, предприятинууд, колхоз, совхозуудай, эрдэм-шэнжэлэлгын ба проектнэ институдуудай, hуралсалай дээдэ эмхи зургаанудай болон hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд тус Хандалгые дэмжэхэ ёhотой, байгаалиин баялигуудые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ба элбэгжүүлхэ асуудалнуудаар КПСС-эй XXVII съездын заабаринуудые дүүргэхэ талаар эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриеэ бодото хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ шэглүүлхэ. Ойлгуулламжын хүдэлмэри шангадхаха, экологическа болон байгаалиие хамгаалха хуули тухай эрдэм мэдэсые үргэнөөр тарааха.

Арадай депутадуудай городской, районно, поселково болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд Соведүүдэй сессинүүд, ажалшадай суглаанууд ба сельскэ сходууд дээрэ оршон тойрониие болон байгаали хамгаалгын асуудалнуудые саг үргэлжэ хаража үзэхэ ёhотой.

Бүлгэмэй хамтын болон хубиин гэшүүдэй ажал ябуулгые саашадань нарижуулан hайжаруулха, байгаали хамгаалха хүдэлмэриин аша үрые дээшэлүүлхэ, энэ хэрэгтэ хүн зониие олоор хабаадуулха тухай Байгаали хамгаалха бүлгэмэй республиканска соведтэ (нүхэд А. И. Плотников, Б. С. Семенов) эрилтэ табиха.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛХА БҮЛГЭМЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОНФЕРЕНЦИИН БУРЯАДАЙ АССР-тэ АЖАhУУДАГ ХҮН ЗОНДО ХАНДАhАН

ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Бидэнэр, республиканска конференциин делегадууд болон хабаадагшад байгаалиин баялигуудые хамгаалха, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ба элбэгжүүлхэ, энэ шухала хэрэгтэ байгаали хамгаалха бүлгэмэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө республиканска бүлгэмэй ажал ябуулгые hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараалбабди.

Байгаалиие сахин хамгаалха, тэрэнэй баялигуудые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар республикадамнай комплексно горитойхон хэмжээнүүд hүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдээ. Олохон предприятинуудта сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд баригдаа. Гол мүрэн дээрэ модо урадхуулга усадхагдаа, олон гол мүрэнүүдэй hабанууд шэнгэшэhэн модонуудhаа сэбэрлэгдээ, ой модо отолхо талаар гуримууд шэнэлэгдээ. Омоли болон Байгалай хаб загаhанай hүрэгые олошоруулха талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта байгаали хамгаалха ажал ябуулгада дутуу дунданууд үшөөл олон байна. Байгаалиин оршониие бузарлалга, баялигуудыень гуримгүйгөөр ашаглалга hанаа сэдьхэл ехээр зобооно. Шалтагааниинь гэхэдэ, сэбэрлэлгын олохон түхеэрэлгэнүүд аша үрэгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ, ой модо отололгын гуримууд бүдүүлигээр хазагайруулагдана, хуули бусаар агналга үргэлжэлhөөр, багахан гол горхонууд бузарлагдана, уhан гамтайгаар хэрэглэгдэнэгүй, газарай хүрьhэнэй нуралгатай тэмсэл хангалтагүйгөөр ябуулагдана, гэмтээгдэhэн газарнууд hайнаар hэргээгдэнэгүй.

Предприятинуудай коллективүүдэй байгаалида эзэн бусаар хандалга, мүн олонхи хүн зоной, аяншалагшадай хайша хэрэгээр хандалга эдэ бүгэдын гол шалтагаанай нэгэн болоно. Промышленностиин болон хүдөө ажахын хүгжэлтын эршэ дэлисын саашадаа дээшэлжэ байhан тула байгаалиингаа оршониие бузарлалгатай тэмсэлээ шангадхаха, бүхы ажалша коллективүүдэй, республикын хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ ёhотойбди.

Байгаалиин эрдэни зэндэмэни — Байгал далайн хажууда бидэ ажаhуунабди. Тэрэниие аршалан хамгаалгада, илангаяа уhа хамгаалгын зонодо байгаалиин баялигуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгэдэ бидэ онсо харюусалгатайбди. Сэлэнгэ, Баргажан, Дээдэ Ангара, Зэдэ, Сүхэ мэтын гол мүрэнүүд Байгал руу шудхан ородог, уhыень нэмээдэг ха юм. Тиимэhээ бидэндэ онсо харюусалга даалгагдана. СССР-эй Улаан номдо оруулагдаhан ургамалнуудай болон ан амитадай хоморой шухаг болоhон зүйлнүүд Буряад орондомнай бии.

Ажалшад, залуушуул болон hурагшад, байгаали хамгаалха тухай асуудалнуудта эдэбхитэй, бата нэгэ хараатай байхыетнай, байгаалиин оршониие бузарлаhан ушарнуудтай эбсэшэгүй байхыетнай бидэнэр уряалнабди. Байгаали хамгаалха бүлгэм болон байгаали сахин хамгаалха бусад эмхинүүд үзэл сурталай зургаануудтай суг экологическа, байгаали-хуулиин эрдэм мэдэсые үргэнөөр тарааха ёhотой.

Нүхэдүүд! Газар, ой модо, уhа болон агаарые, ургамал ба ан амитадые хамгаалха Хуули хазагайруулhан ушар бүхэндэ эбсэшэгүй байгты, байгаалиин баялигуудые гамтайгаар хэрэглэлгые эмхидхэхэ, үлэгдэлгүй ба үлэгдэл багатай технологинуудые нэбтэрүүлхэ талаар аша үрэтэй хэмжээнүүдые абагты, хуули бусаар агнагшадтай тэмсэгты, городууд ба hуурин, тосхонуудтаа модо, сэсэг тарилгада эдэбхитэйгээр хабаадагты.

Байгаали — манай баялигай, элүүр энхын болон ажамидаралай эшэ үндэhэн мүн. Байгаалиин баялигуудые хамгаалха, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ба элбэгжүүлхэ талаар хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр оролсогты. Энэ хадаа хүн бүхэнэй патриотическа, эрхэтэн ёhын үүргэ гээшэ!

1986 оной апрелиин 25-да Байгаали хамгаалха бүлгэмэй республиканска XI конференци дээрэ баталагдан абтаа.

СЕМИНАР ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Үсэгэлдэр Северобайкальскда КПСС-эй горкомууд болон райкомуудай нэгэдэхи секретарьнарай семинар хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлбэ. Семинарта хабаадагшад үглөөгүүр Северобайкальск хотодо баригдажа байhан промышленна предприятинуудай объектнүүдые, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой барилгануудые хаража, БАМ-ай барилгашад, түмэр замшадтай уулзаба.

Үдэрэй 2 сагта КПСС-эй Северобайкальскын горкомой конференц-зал соо районой партийно-ажахын эдэбхитэд сугларжа, семинарта хабаадагшадтай уулзаба. Энэ суглаае КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков нээжэ, партиин Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Молитвинда үгэ үгэбэ. Тэрэ районой социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар районно партийна организациин ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай хөөрөө.

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые заатагүй дүүргэхэ байhан тухайгаа мэдүүлээ. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хурдадхалгын табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнууд ехэ хубитаяа оруулна гэжэ «Нижнеангарсктрансстрой» тресте эрхилэгшэ А. П. Романов, парткомой секретарь Р. П. Мухаров, Северобайкальскын түмэр замай отделениин парткомой секретарь В. В. Бардеев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ХҮНЭЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Майн 22—23-да КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшанда «Эрдэм-техникын дэбжэлтын үедэхи экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ хүнэй үүргые дээшэлүүлгэ» гэhэн научно-практическа конференци үнгэрбэ. Тэрэниие партиин Буряадай обком, СССР-эй Наукануудай академиин Социологическа шэнжэлгэнүүдэй институт, СССР-эй АН-ай Совет социологическа, ассоциаци, Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институт, Зүүн-Сибириин технологическа институт эмхидхээ юм.

Конференциие партиин обкомой секретарь К. К. Шомоев нээгээ.

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, общество шэнжэлэгшэдэй дүүргэхэ зорилгонууд» гэhэн темэтэй КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин үзэл сурталай хүдэлмэриин кафедрые хүтэлбэрилэгшэ, профессор Ж. Т. Тощенкын элидхэлые тэрэнэй даабаряар Бүхэсоюзна эрдэм-техникын бүлгэмэй түрүүлэгшын орлогшо Э. Н. Фетисов уншаба. Партиин обкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагша В. М. Горлов «Ажалша коллективүүдэй социальна хүгжэлтые хүтэлбэрилгэдэ үзэл сурталай хүдэлмэриин үүргые дээшэлүүлгэ», Совет социологическа ассоциациин вице-президент, профессор В. Н. Турченко «Эрдэм-техникын хубисхал болон КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёhoop эрдэм hуралсалай асуудалнууд», Зүүн-Сибириин технологическа институдай ректор Д. Ш. Фролов «Социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгада дээдэ hургуулиин эрдэмэй дүүргэхэ үүргэ», партиин обкомой эрдэмэй болон hуралсалай эмхи зургаануудай таhагые даагша Л. Я. Похосоев «Партийно-политическэ информаци — залуушуулые хүмүүжүүлгын шухала арга», Э. Н. Фетисов «Промышленностьда болжо байгаа технико-экономическа хубилалтануудай социальна хойшолонгууд» гэhэн элидхэлнүүдые хээ.

Хоёрдохи үдэрынь конференцидэ хабаадаhан эрдэмтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд 4 секцидэ хубааржа, хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Эндэ политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин, Сибириин үйлэдбэриие эршэмтэйгээр хүгжөөлгын эрхэ байдалда хүнэй үүргые дээшэлүүлгын, арадай ажахые хүтэлбэрилгын, түсэблэлгын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Түгэсхэлдэнь конференциин дурадхаhан зууршалганууд баталагдаа.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Арбан хоёрдохи табан жэлые Дээдэ-Тайлсын совхозой Доодо-Гэлой hү hаалиин фермын коллектив амжалтатайгаар эхилээ. Эндэ КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха талаар дэлгэрhэн социалис мүрысөөн ехэ нүлөө үзүүлээ юм. Коллектив дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абажа, амжалтатайгаар бэелүүлээ hэн. Мүн байгша оной түрүүшын кварталай түсэб болзорhooнь холо урид дүүргэhэн байна.

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон hаалишад, мал адуулагшад бүри hайнаар хүдэлхэ, hү үйлэдбэрилгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар бэелүүлхэ хэмжээнүүдые хараалжа, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилhэн байна. Байгша оной хахад жэлэй түсэб болзорhooнь урид дүүргэхэ талаар социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, тэрэнэй ябаса hайнаар харуулагдана. Илагшад саг болзор соогоо элирүүлэгдэжэ, урмашуулагдана. Съездын hүүлээр хүн бүхэнэй ажалдаа хандаса эрид хубилаа. Илангаяа коммунистнууд Р. Д. Ибатулина, Г. Ц. Жамсуева, И. Д. Хасанова, ВЛКСМ-эй гэшүүн Баярма Цырендоржиева гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулжа, фермын коллективэй хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулба.

Тус фермын hаалишад хахад жэлэй түсэбэй ёhoop 1581 центнер hү hааха аад, тэрэнээ 20 центнерээр үлүүлээд байна. Гүрэндэ hү худалдаха түсэб баhал үлүүлэгдээ. Хахад жэлэй дүүрэтэр үшөө hapa үлүүтэй саг үлэбэ. Энэ үе соо шадаал hаа, ехэ hү haaxa зорилго табяад хүдэлжэ байна.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

Хориин район.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА-86

Үдэр бүхэнөө — үндэр ургасада

20 ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА

Кабанскын шубуунай фабрикын таряашадта шэнэ табан жэлэй түрүүшын хабар онсо удха шанартай. Юундэб гэхэдэ, нёдондо ажахы бүхэндэ таряалангай хүрьhэнэй байдалынь агрохимическэ талаараа шалгагдаhан байха юм. Энэ үрэ дүнгүүдээр байгша ондо эндэ түрүүшынхеэ газар таряалан эрхилхэ зональна гурим бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Ушар тиимэhээ мүнөө эндэ харюусалгатай хаhын урда тээ эмхидхэлэй болон технологическа талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаhан байна.

— Технологическа карта табигдахадаа, hүүлэй хэдэн жэлэй туршада сагай уларил, нютагай эрхэ байдал хараада абтаа. Манай байгаалиин эрхэ байдал бэшэ районуудта ороходоо ехэл ондоо юм. Газарай хүрьhэнэй шиигтэй байдаг дээрэhээнь намартаа бидэ тэрэниие хатааха талаар ажал хэхээр хараалагшабди,— гэжэ фабрикын ахамад агроном В. К. Васильева хөөрэнэ.

Урда тээнь зональна гуримай нэбтэрүүлэгдээгүй байхада, эндэ севооборотдоо сэбэр паар хэрэглэдэггүй байгаа. «Газараймнай хүрьhэнэйнь үрэжэлтэй дээрэhээнь сэбэр пааргүйгөөр түсэбөөр хараалагдаhан ургасаяа абажа шаданабди» гэжэ тус ажахынхид хэлсэдэг байгаа. Теэд мүнөө сагай эрилтээр хүдэлхэдөө, түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг боложол, жэл бүхэндэ ургасаяа дээшэлүүлхэ ёhотой болоно ха юм. Севооборотдоо сэбэр паар ехээр оруулжа, газарайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ эхилээ бшуу. Тэдэнэр мүнөө ажалдаа шэнэ техникэ, машина хэрэглэнэ.

— Бидэ байгша ондо түрүүшынхеэ паар хэрэглэхэмнай. Теэд тэрэмнайшье бага даа. Бүхы севооборотой арбан процентыень сэбэр паар эзэлхэ юм. Тэрэнээ нэн түрүү КП-3,8 түхэлэй хүндэ культиватораар элдүүрилээд, hүүлээрнь паараа хоёрдохёо элдүүрилжэ эхилхэбди. Манай таряалангай хүрьhэниинь агрохимическэ талаараа хуу адли бэшэ дээрэhээнь, участок бүхэнөө амяар амяарнь элдүүрилхэ ушартай болонобди. Жэшээлхэдэ, нэгэ отделениин таряалан дээрэ СЗС-2,1 түхэлэй сеялкэ, КПШ-9 түхэлэй культиваторнуудай hайнаар ябахадань нүгөөдэ отделениин газарта эдэ техникэ оройдоошье ябажа үгэнэгүй. Иимэ талмай дээрэ КП-3,8 түхэлэй культиватор хэрэглэнэбди. Иимэ түхэлэй агрегат газарай хүрьhые нилээд зөөлэн болгожо үгэнэ. Тэрэнэй hүүлээр хахалжа захалнабди,— гэжэ нүхэр Васильева хэлээ бэлэй.

Хабарай хүдэлмэри түргэн саг соо үнгэрдэг. Зүгөөр зунай сагта агрономуудые амарна гэжэ hанабал, буруутажа болохот. Эдэнэрэй ажалынь одоол зунай хаhада эхилдэг гээшэ. Эртын ороohото ургамалнууд тариглажа дүүргэгдэhээр, тэжээлэй ургамалнууд таригдажа захалха, hүүлээрнь hаамхай үнеэдые зунай hаранудта ногоон тэжээлээр хангаха хүдэлмэри эхилхэ. Энээниие «зунай тарилга» гээ hаа, алдуу болохогүй.

— Зунай бэлшээриин үедэ бидэ үнеэдээ ногоон тэжээлээр гүйсэд хангадагбди. Энэ талаар манай эрхэ байдалда эртэшэг сэсэглэн hалбарха ургамалнууд таригдадаг гээшэ. Тэрэнэй хажуугаар зуугаад гектарта намарай хара таряан таригдана. Ерэхэ жэлдэ энэ талмайгаа 50 гектараар үргэдхэхэ hаналтайбди. Эртүүр, зунай эхиндэ энэ хара таряагаа малда эдюулнэбди. hүүлээрнь 83 гектарта таригдаhан доннигой зарим хубиень хэрэглэнэбди. Удаань обёос, горохой холисо үнеэдэй рациондо оруулагдана. Манда hаамхай 1500 үнеэд тоологдоно. Энээндэ нэмэлтэ тэжээл болгон, нёдондо 160 гектарта корнеплод таряа hэмди. Түрүүшын жэлдэ яhала баян ургаса гэхэ гү, али гектарай 100 центнер корнеплод абтаа бэлэй. Энээниие ургуулха талаар түрүү технологи үшөө нэбтэрүүлээгүй байhаарбди. Мүнөө жэлдэ энэ талмай дээрээ корнеплод тарихадаа, түрүү онол аргануудые зүбөөр хэрэглэжэ, гектар бүриhөө дунда зэргээр 200 центнер ургаса абахаар хараалнабди,— гэжэ Валентина Кузьминична мэдүүлбэ.

Кабанскын шубуунай фабрика олон hалбаритай ажахы юм. Экономикынь ехэнхи хубинь hаалиин малhаа дулдыдадаг. Мүнөө, үбэлжэлгын шиидхэхэ үедэ hүнэй фермэнүүдтэ сагаан эдеэн яhала элбэгээр абтажа байнхай. Эндэ нёдондоной дүнгөөр республиканска гурбан мянгатанай клубай гэшүүд олон. Энэ түйлагдаhан амжалтын эхи үндэhэн хадаа тэжээл үйлэдбэрилгэ болоно. Тэрэниие hайн ойлгоhон агрономическа албанай мэргэжэлтэд тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые жэл бүхэндэ үргэдхэхые оролдодог юм. Гансал обёосой. ешмээнэй, нютагай селекциин hайн сортын ургамалнууд дуталдана. Мүнөө тус ажахыда Эрхүүгэй областьдо бии болгогдоhон сорт хэрэглэгдэнэ. Энэ сорт hайн ургаса үгэдэг юм. Ахамад агроном В. К. Васильевагай мэдүүлhэнэй ёhoop нютагай эрхэ байдалда таарама, ган гасуурые дабажа гараха, хоолостоо диилдэжэ унахагүй сорт бии болгогдобол, ашаг үрэнь бүришье дээшээ байха hэн гэжэ ойлгоо бэлэйб.

Тэдэнэр hүүлэй үедэ шэниисээ обёосоор hэлгэжэ, таридаг болонхой. Обёос шэниисэдэ орходоо Кабанскын райондо hайнаар ургадаг гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Ушар тиимэhээ ажахыда малда эдюулэгдэхэ ургамалда онсо анхарал хандуулагдана. Таригдаhан ороohото ургамалай балансын 46 процентыень обёос, 31 процентыень шэниисэ эзэлнэ. Эндэ ешмээн багаар таригдадаг юм. Тэрэ ургамалай оройдоол табан процентыень эзэлнэ. hайн сортын үгы дээрэhээнь энэ ургамал багаар таригдана. Байгша ондо тус фабрикынхид манай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай бии болгоhон «витим» гэжэ сортын үрэhэ худалдажа абанхай.

— Хэрбээ энэ сортын манай эрхэ байдалда таараа hаань, ерэхэ жэлhээ ехээр таридаг болохобди. Шэнээр бии болгогдоhон сортнуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болотор ехэ саг үнгэрнэ. Туршагдажа дүүргэгдэхэдээ, манда зүбшөөл үгтэдэг юм. Юрэдөөл туршалга хэhээр байтарнь ехэл саг ошоно бшуу. Тиимэhээ мандаа шэнэ сортнуудаа туршахыень эрдэмтэдые уряалха байнаб. Юуб гэхэдэ, ганса институт, туршалга-үйлэдбэриин хоёр ажахы туршалга хэжэ хаанашье хүрэнэгүй.

Тус фабрикын таряашад байгша ондо 400 гектарта шэниисэ тарихадаа, эршэмтэй түрүү технологи хэрэглэхээр хараална. Энэ таригдаха талмайн хүрьhэниинь 1985 оной зун шалгагдаhан юм. Тиигэжэ тэдэнэр түсэблэгдэhэн ургасаяа гүйсэд абахын тула энэ жэлдэ «бурятская-79», «сэлэнгэ» гэжэ шэнэ сортнуудай шэниисэ хэрэглэхэнь. Хойто жэлдэ бүхы таряалангайнгаа арга боломжо шалгажа элирүүлhэн хойноо бэшэ талмай дээрэ энэ түрүү технологи хэрэглэхэ байна.

Мүнөө жэлдэ тус ажахынхид энэ хараалагдаhан талмай дээрээ эршэмтэй технологи нэбтэрүүлхэ аргатай. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр азотно, фосфорно утэгжүүлгэнүүдээр гүйсэд хангагданхай. Илангаяа фосфорно утэгжүүлгын багаар абтадаг дээрэhээнь, тэрэнээ гансал үрэhэнтэйнь хамта тарихадаа оруулдаг байна. Иигэжэ Кабанскын шубуунай фабрикын таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ баян ургаса ургуулха үндэhэ hуури табижа эхилбэ гээшэ.

О. ТУГУТОВ.

ЛУГОВОДУУД ОРОЛДОНО

Хабарай дулаахан хаhа ерэжэ, тала дайдамнай хүхэрэн халюурба. Байгша ондо ниитын малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, үбhэ ногооной үндэр ургаса ургуулха зорилготой Хүрбын совхозой луговодууд хүдэлжэ ябана гээшэ. Хүрбэ голой хойто бэедэ луговодууд З. Доржиев, Д. Жамбалдоржиев, Н. Мухомедзянов болон бусад коммунист В. Ринчиновэй ударидалга доро амжалтатай ажаллана. Эдэмнай нуга сабшалан дээрээ минеральна утэгжүүлгэ, наг шэбхэ гаргаа. Ханааб hубагуудаа заhажа, 300 гаран гектарта нэмжыhэн сабшалангай газарта уhалууриин хүдэлмэри үглөө эртэнhээ эхилжэ, үдэшын боро хараан болотор ябуулдаг байха юм.

В. Б. Ринчинов луговодоор хүдэлжэ эхилhээр тиимэшье үни болоогүй, гэбэшье ажалдаа оролдосотой hайнаар хандадаг дээрэhээ, ажалай дүй дүршэлөөр баян болонхой.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые луговодууд оруулна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА, хүдөө бэшэгшэ.

Хориин район.

СОВЕТ ЕhО ЗАНШАЛААР

...УhАЛАМЖЫН ЖАСАДА

...элэй Тэмдэг» орден-
...промашина» заводой
...абораториин хүдэлмэ-
... Чернобыльскын атом-
...простанцида болоhон
...лда ороhон ажалшад-
...ламжа болгон, мүнгэ
... тухай үүсхэл заво-
... коллективэй дунда
... байгаа.
...ториин хүдэлмэрилэг-
... hайхан үүсхэл тус
... хүдэлмэришэдэй дун-
...нөөр таража, булта-
...иень hайшааhан бай-
...ораториин хүдэлмэри-
...туhаламжа үзүүлхэ жа-
...ид өөhэдынгөө сарлингhаа арбаад түхэриг мүнгэ үгэхэ байhанаа мэдүүлhэн байгаа.

— Заводой коллективэй дунда дэлгэрhэн энэ үүсхэлдэ зорюулагдаhан суглаанууд 1-дэхи, 3-дахи, 10-дахи, 11-дэхи цехүүдтэ, таhагуудта үнгэргэгдэжэ, аюул усалда ороhон аха дүүнэртээ туhаламжа үзүүлхэ дуратай байhанаа бүхы хүдэлмэришэд мэдүүлбэ, — гэжэ тус заводой профкомой түрүүлэгшэ А. Х. Мухраев мэдүүлнэ.

Мүнөө Чернобыльскын АЭС-эй хүдэлмэришэдэй нэрэ дээрэ эльгээгдэхэ мүнгэ суглуулга заводой коллективэй дунда түлэг дундаа ябуулагдажа, хүдэлмэришэдэй зариманиинь нэгэ үдэрэйнгөө сахин хүлhэнhөө, нүгөөдүүлынь арбаад түхэригөө тус жасада оруулhан байна.

Улаан-Үдэ хотын бүхы предприяти, эмхи зургаануудай, hуралсалай газарнуудай коллективүүдтэ аюул, усалай туhаламжын жасада мүнгэ суглуулха хэмжээ ябуулга ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ябуулагдажа эхилэнхэй. Мүн энэ шухала хэрэгтэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд хубитаяа оруулха дуратай байhанаа мэдүүлнэ. Жэшээнь, Октябрьска, Советскэ районуудай, Ключевская, Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдэй 14-дэхи, 24-дэхи гэрнүүдтэ ажаhуугшад 425 түхэриг суглуулжа, туhаламжын жасада эльгээбэ. Тиихэдэ Зүүн-Сибириин технологическа институдай сэрэгэй кафедрын, барилгашадай факультедэй багшанар, студентнэр 593 түхэриг суглуулба. Мүн «Спартак» бүлгэмэй, хүүгэдэй шүдэ аргалдаг поликлиникын, 13-дахи, 29-дэхи hургуулинуудай багшанар болон бусад коллективүүд хэдэн зуугаад түхэриг мүнгэ Чернобыльскын АЭС-эй коллективтэ туhаламжа болгон эльгээбэ. Туhаламжын жасада мүнгэ суглуулга үргэлжэлhөөр.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

СЭДЬХЭЛЭЙ УРЯАГААР

...ыльскын АЭС-тэ боло-
...риин хойшолонгуудые
... талаар тэмсэжэ байг-
...дэмжэхэ үүсхэл рес-
... түрүү предприяти-
...үндэлнэ. Ленинэй ор-
...ЗЗ-гэй хүдэлмэришэд
... апрель hарада соци-
...рысөөнэй эршэ дэлисые
..., габшагайгаар хүдэл-
.... Инструментальна це-
...стогай коллектив бүхы-
...терынь В. В. Плеханов)
...рысөөнэй дүнгөөр ол-
...мүнгэн шангуудаа Чер-
...ын АЭС-тэхи аюул
...хойшолонгуудтай тэмсэ-
...шадта эльгээхэ гэhэн
...ргаа.
...өөндэ түрүү hууринуудые эзэлhэн бусад коллективүүд энэ үүсхэлыень халуунаар дэмжэбэ. Онсолбол, зэд шудхалгын цех, булад шудхалгын цехэй участок (мастерынь В. Е. Волков), вагон хабсаралгын цехэй шэрдэлгын участок (мастерынь Е. В. Болдырева), вагон бүридхэлгын цехэй участок (ахалагша мастерынь А. С. Чертенко) аввариин үедэ хохидолдо орогшодто туhаламжа болгожо, урмашуулгынгаа шангуудые эльгээбэ.

— Энэмнай сэдьхэлэй уряагаар мүндэлhэн үүсхэл мүн, — гэжэ эдэ хүдэлмэришэд хэлээ hэн.

Апрель hарада амжалтатай хүдэлжэ гараhан бригаданууд соohoo дизельнэ цехэй Д. С. Антоновой хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй, механо-бүридхэлгын цехhээ В. И. Кузькогой, вагон-бүридхэлгын цехhээ Н. И. Вестеровскиин ударидадаг бригадануудые нэрлэмээр. Тиихэдэ булад хайлуулагшад соohoo А. Ф. Култаевай, зэд шудхагшадhаа В. А. Наквасинай, механическа цехэй термистнууд соohoo Н. И. Сизыхэй бригаданууд мүн лэ эрхимлэhэн байна.

«Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн харалга-конкурсдо олон хүн шалгараа. Жэшээлхэдэ, локомотив хабсаралгын цехэй электро-хабсаргагша Л. Е. Бурдуковский, якорна цехэй хүдэлмэрилэгшэ Т. С. Хмелевцева, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг цехэй слесарь В. И. Бабкинов гэгшэд мэргэжэлэйнгээ нюусануудые hайса шудалhан, үрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа шадаха аргатай гэжэ элирээ.

В. КОЛЕСНИКОВА.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХООРОНДОХИ ХОЛБООЕНЬ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Ашаа зөөлгөөр арадай ажахын хэрэгцээнүүдые хангаха, бүхы түхэлэй транспортын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай ороной хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд дотор заагданхай. Ашаг олзо багатай зөөлгэнүүдые усадхаха, ашаануудые бүрин бүтэн хүргэхэ, ашаа зөөлгын түргэ онол аргануудые хэрэглэхэ, ашаалга-буулгалгын хүдэлмэрые комплексно гүримаар бүхыдэнь оньһожоруулха, шэнэ түхэлэй техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ, һалбарин баазые бэхижүүлхэ — иимэ зорилгонууд дүтын 15 жэлэй туршада транспортнигуудай урда табигдана.

Хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан республикын экономикын эрхэ байдалда ашаа зөөлгэнүүдэй болон үйлэдбэриин урган байгаа хэмжээе хангахын тула ехэ оролдолго гаргагдана. Түмэр замай, автомобильна, агаарай, уһа голой транспортна сеть нилээд хүгжэнги гээд тэмдэглэлтэй. Һүүлэй 20 жэлэй туршада бүхы түхэлэй транспортын ашаанай эрьесэ 1,8 дахин дээшэлээ, пассажирнуудай урдаһаа 2 дахин олошороо. Контейнернүүдтэ, пакедүүдтэ ашаа багсаалан тээхэ эльгээлгэ дэлгэрүүлэгдээ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада транспортын һалбарин бааза бэхижүүлхэдэр, хүдэлмэриин эмхидхэлэн һайжаруулхаар, социалис-соёл ажахуудай объектнүүдые бодхоохоор нилээн хүдэлмэри хэгдэһэн. Һүүлэй үедэ түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Улаан-Үдэ—Наушки участогай тепловозно ажахы, Тальцы станцийн нэгэдэхи ээлжээ һэльбэн шэнэдхэлгэ түгэсхэгдөө. БАМ-ай Буряадай участогтохи түмэр замаар ашаа зөөлгын хэмжээн үдэр бүри ургана, 1986 оной эхэр Кунермэ — Северобайкальск гэһэн эгээл түрүүшын электрижүүлэгдэһэн участок ашаглалгада тушаагдаа. Автотранспортна предприятинуудай үйлэдбэриин бааза үргэдхэгдөө, тэрэ тоодо Улаан-Үдын 1-дэхи ПАП-та 200 автобусой байра, ниислэл хотын аэропортдо аэровокзал ба котельнэ ашаглалгада тушаагдаа, гол мүрэнэй портын түрүүшын ээлжээн һэльбэн шэнэдхэгдээ. Улаан-Үдын, Северобайкальскын отделениинүүдэй түмэр замшад ашаа тээхэ [illegible]

[illegible]

дэ вагонуудай, автомашинануудай мини байгаа хадаа транспорт хэрэглэмжые улам дээшэлүүлхэ, [illegible] продукци эльгээхэ [illegible] «Забайкалец», «Промстройматериалы» «Бурмясопром», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй предприятинуудай, «Агропромстрой» нэгэдэлэй предприятинуудай [illegible]

Республикын 22 районой 10-ниинь түмэр замай транспортаар [illegible]

[illegible]

тын хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ автоматизированна системэ байгуулха хадаа һалбарин экономическа ургалтые түргэдхэхэ [illegible]

Ниислэл хотодо болон республикын бусад хото, һууринуудта хүн зоной тоо олошорно. Уламжалан Улаан-Үдын вокзал һэльбэн шэнэдхэгдэхэ, дүтын 5—7 жэлэй туршада Улаан-Үдэ станцида ехэ пассажирска ажахы байгуулагдахаар хараалагдана.

[illegible]

ноор хэрэглэлгэ хадаа элдэб янзын транспортын хоорондохи холбоое байгуулхада, ашаа зөөлгын үедэхи гаргашануудые хороолгодо, саг алмахада шухала арга нүхэсэл болоно. Уламжалан, контейнернэ системые бүридхэлгые түгэсхэлгэдэ, ашалга-буулгалгын ба бар хүсэнэй бусад ажалые оньһожоруулгада онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Транспор- [illegible] шэнгэн түлишэ, хилээмэнэй продукцнүүдые, бусад ашаа зөөхын тула причал болон складай байрануудые олоор барибал, аятай һэн.

Экономикые эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулха хараа шэглэлэй бэелүүлэгдэжэ байхада, транспортна гол зорилгонуудые шиидхэхын тула шэнэ онол аргануудые бэдэрхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ энэ талаар тусхай зорилготой комплексно программые зохёон табибал, хэлсээ баталһан бүхы предприятинуудтай нягта холбоон батадхагдаха һэн. Ямаршье түхэлэй транспорт байг, ямаршье предприятиин мэдэлдэ байг— юрэ энэ һалбарида хүдэлэгшэдэй хүсые нэгэдүүлхэ, уялгануудыень бүри тодорхойгоор хубаарилжа, үйлэдоэри хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулха шухала гэһэн тобшолол зайлашагүй гараад ерэнэ. Эмхидхэлдэ болон түсэб зохёон табилгада анхарбал, энэ асуудал үе сагай эрилтэтэй тааралдуулан ябуулагдаха ёһотой. Гансал албан зургаанай, нютагай бэрхэшээлнүүдые урдаа баряад лэ, асуудалнуудые ниитэ нэгэн хараатайгаар шиидхэлгые урагшагүйдүүлжэ болохогүй. Түсэб зохёон табилгын болон хүтэлбэрилгын тусхай түб байгуулаагүй һаа, ашаа зөөлгэнүүдэй алдуутай схемэнүүдые заһахын аргагүй бшуу.

Ушар иимэһээ транспортын бүхы һалбаринуудай, ашаа эльгээгшэдэй ба тушаан абагшадай хоорондоо дүтөөр харилсаха арга боломжо бэдэрхэ хэрэгтэй болоно.

Мүнөөнэй транспортын байдал һайса шэнжэлээд байхада, ашаа зөөлгые эмхидхэлгэ ба хүтэлбэрилгэ экономическа хүгжэлтын хэмжээндэ яашье хүрэнэгүй, хойнотоно гэжэ тобшолхоор. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай шэнжэлгэнүүд дотор иимэ баримта бии: арбадахи, арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдтэ арадай ажахыда транспортна гаргашанууд, ашаа зөөлгэнүүдтэ ороходоо, гурба дахин дээшэлээ. Тиимэһээл транспортын һалбаринуудые хоорондонь харилсаагүйгөөр хүгжөөхэ гээшэ тон буруу. Мүнөө үеын экономико-математическа арганууд, тоолон тодорхойлолгын техникэ гансашье министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта бэшэ, харин транспортна предприяти, нэгэдэлнүүдтэ тон хэрэгтэй болонхой. Мүнөө табан жэлдэ микроэлектронико, олон шэнэ приборнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн тодхогдохо юм.

Ондо ондоо түхэлэй транспортда элдэб ашаа зүбөөр, таарамжатайгаар хубаарилха, гаргаша багатай, үрэ бүтээсэ ехэтэй маршрудуудые шэлэхэ шухала. Хэлсээ баталһан предприятинуудай өөһэдынгөө хүсэлөөр, һайн бодожо үзэнгүй продукци зөөхэ транспорт шэлэдэгынь муу. Ушар иимэһээ транспортна зүйлнүүд бодомжогүйгөөр, нэгэ жэгдэ бэшээр ашаглагдана бшуу. Гэхэ зуура ашаа зөөлгые эмхидхэхэ талаар ниитэ һалбариин эрилтэнүүд нютагай эрхэ байдалда заримдаа таарадаггүй байха юм. Энээниие хараадаа абаха ушартай.

Һалбариин партийна организацинууд транспортна хүдэлмэриие эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Бодото ажабайдалда мүндэлпэн бухы сэнтэй юумэеэ алдангүи, арбан хоердохи табан жэлэй габшагай ябаслда найдамтай эхи табихын тула транспортнигууд оролдохо ёһотой. Үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ коммунистнуудай үүргые дээшэлүүлхэпээ гадна партийна организацинуудай бүридэлые һайжаруулха талаар саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, ажалша коллективүүдтэ партийна бүлэгүүдэй тоо олошороо, түмэр замай Северобайкальскын болон Улаан-Үдын узелнуудта партийна комитедүүд эмхидхэгдээ. Тиигэжэ түмэр замшад узловой 6 парткомтой болоо. Байгша ондо «Бурятавтотранс» нэгэдэлдэ партком байгуулагдажа, һайн талын хубилалтанууд болохо зэргэтэй. Гол подразделенинүүдэй ажал ябуулгые, хүдэлмэриин онол аргануудые шэнжэлэн үзэлгэдэ, партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөнүүдэй, болзор соогоо үнгэргэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Ашалга-буулгалгын, транспортна-складай болон бар хүсэнэй бусад ажал хүнгэдхэхэ талаар тусхай зорилготой программые бэелүүлгэдэ коллективүүд зохёохы ёһоор хандаха зэргэтэй.

Үдэр бүри шиидхэгдэхэ ёһотой олон тоото, жэжэ божо асуудалнууд соогоо «тунашоод» байнгүй, ажал ябуулгын эсэсэй үрэ дүнгүүдтэ партийна нүлөө шангадхаха хэрэгтэй. Тиихэдээ бүхы түхэлэй транспортын хүдэлмэриие хоорондонь нягта холбоотойгоор, хүтэлбэрилгыень ниитэ нэгэ түбһөө ябуулха гээшэ хурдадхалгын, үе сагай эрилтэ мүн болоно.

В. УЛАНОВ,
КПСС-эй обкомой транспортын болон хэлхээ холбооной таһагые даагша.

XII ТАБАН ЖЭЛ: *хурдадхалгын замаар*

ХҮДӨӨГЭЙХИД ХҮСЭД ОЙЛГОНХОЙ

Ажалай амжалта хаанаһаа үндэһэтэйб? Энэмнай хүн зоной зохёохы болон үнэн шударгы, бүтээсэ ехэтэй ажал хүдэлмэриһөө эхи үндэһэтэй гэхэдэ, алдуугүй. Тиимэһээ энэ хэрэгые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдодог гээшэбди.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай совхозой ажалшад энэ табан жэлэй хугасаа соо оронойнгоо социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхахын түлөө тэмсэлдэ оронхой. Съездын үүсхэһэн зохёохы ажалай, үндэр эрилтын оршон байдалые саашадань ажалша коллектив бүхэндэ, хүн бүхэндэ, илангаяа коммунист бүхэндэ батадхаха гэһэн зорилго ажахын партийна организаци мүнөө үедэ шиидхэжэ байна. Һаяхан үнгэргэгдэһэн партийна суглаан дээрэ экономическа ба социальна хубилалтануудые түйлаха хүсэлэл оролдолгонуудта ажалша коллективүүдэй гэшүүн бүхэниие үргэнөөр хабаадуулха арга замууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Үгэ хэлэгшэд съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь хайшан гээд бэелүүлхэб, ажалайнгаа амжалтые яагаад дээшэлүүлхэб гэһэн үргэн хөөрэлдөө эмхидхэһэн байна. Хурдадхалга, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта боложо байгаа эрид хубилалтанууд — эдэ бүгэдэ манай саашанхи хараа зорилго болоно гэжэ совхозой хүдэлмэришэд хүсэд ойлгонхой. Тиимэһээ бидэ 1986—1990 онуудай туршада хүдөө ажахын бүхы һалбариие хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, Эдеэ хоолой программые богони болзорой туршада шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ хам оролсонхойбди.

Энэ тэмсэлэймнай түрүүшын амжалта гэхэдэ, совхозой малшад байгша оной түрүүшын кварталда гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 149 процент, һү — 102 процент дүүргэжэ, адуу малайнгаа тоо толгойе зарим тэды олошоруулһанайнгаа, үхэл гарзаяа үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө бага зэргэ хорооһонойнгоо түлөө район дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан габьяатай. Иимэ үндэр шагнал хайрада хүртэһэн һаалишад, үхэршэд, хонишод, мал адуулагшад, адуушад саашадаашье амжалтатай түгэсөөр ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ. Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха үнгэрһэн апрель һарын түсэбүүд мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ. Иигэжэ бидэ хахад жэлэйнгээ даабарие нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ арга боломжотойбди. Манда ажал хэрэгээрээ хододоо суурхадаг, дүй дүршэл ехэтэй малшад олон. Эдэнэрэй дундаһаа Е. Ш. Дармаева, Ц. Д. Тудупова, Ц. Е. Бадмаева, С. Н. Цыденова, С. Р. Дырчикова, Е. Урбазаева болон бусадые онсолон тэмдэглэхээр.

Малшадай саашанхи зорилгонь хадаа, һаяын үдэрнүүдтэ бултадаа эмхитэй, гуримтайгаар зуһаландаа бууха, зунай бэлшээриин хаһые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, 100 үдэрэй хугасаа соо мяха, һү, нооһо ехээр абажа, гүрэндэ тушааха хэрэг болоно. Мүнөө зарим залуу малай гүүртэ, отаранууд зуһаландаа нүүжэ ошонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ һүнэй-фермэнүүд, зуһаландаа орохонь. Манай партийна бюро энэшье хэрэгые анхаралдаа абаад, тодорхой хүдэлмэреэ ябуулжа эхилэнхэй.

Таряашаднай арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дүн хамта 23 мянган центнер орооһо таряа хуряажа абаха зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар бата найдамтай үндэһэ һуури мүнөө табижа ябана. Бидэ эдэ үдэрнүүдтэ эртынгээ орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэбэбди. Тодорхойлбол, 1500 гектарта шэнниисэ, 139 гектарта хара таряа ажалай 12 үдэрэй туршада һайн шанартайгаар тарижа дууһаабди. Иигээд тэжээлэйнгээ ургамалнуудые, нэн түрүүн кукурузаяа тарижа захалхабди. Даб дээрэ 300 гектарта кукуруза тариггаад байна.

Тарилга дээрэ агрегадуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Дүй дүршэлөөр баян механизаторнууд В. Я. Телятников, Ц. Н. Цыбиков, З-Б. Ц. Батуев гэгшэдэй тарилгын агрегадууд үдэртэ 12 гектарта тарилга хэхэ һаа, харин тэрэнээ 15—18 гектарта хүргэдэг байна. Манай механизаторнууд тарилга хэхэһээ гадна нэгэ доро газараа хахалаа, культиваци хээ. Энэ хүдэлмэридэ К-700 түхэлэй трактор жолоододог Сергей Самбаев халаанайнгаа даабариие хододоо 120 процент дүүргэжэ, бэшэндээ бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулдаг байгаа.

Механизаторнуудые үндэр бүтээсэтэ ажалда элсүүлхэ, түйлаһан амжалтануудыень урмашуулха социалис мүрысөөнэй таарамжатай, зохид гурим зохёогдоо һэн. Мүнөө ажалай табан үдэрэй дүнгөөр 6 халаанай даабари дүүргэһэн тарилгын агрегадта совхозой дирекциин, партбюрогой, профкомой зүгһөө дамжуулгын улаан вымпел, 25 түхэриг мүнгэн шан үгтэнэ. Харин паар хахалха, культиваци хэхэ хүдэлмэридэ шалгарагшадта 15 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Үнгэрһэн табан хоногой дүнгөөр нүхэр Телятниковта улаан вымпел, 25 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа. Механизаторнууд В. А. Кайгородцев, З-Б. Ц. Батуев, сеялкэшэд С. Бухотиев, Е. Будаев, авиазаводой хүдэлмэришэд В. А. Будашеев, Е. Ж. Бугадаев болон бусад магтаал һайшаалда хүртэнэ. Ажалай энэ амжалтада тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Б. Ф. Зиновьев өөрынгөө хубитые нилээд оруулдаг юм. Тэрэнэй ажалаа һайнаар эмхидхэһэн дээрэһээ эртын орооһото ургамалнууд богони болзорто таригдаһан байна.

Мүнөө бүхы механизаторнууднай полевой стан дээрээ байгаад хүдэлдэг юм. Тэндэнь һайнаар түхеэрэгдэһэн байрын гэр, улаан булан, столово түхеэрэгдэнхэй. Жэл бүхэндэ тарилгашье болог, хуряалгыншье үедэ бидэ улаан булангаа һайнаар түхеэрдэгбди. Таряашад сүлөөтэй сагтаа телевизор хараха, газетэ, журналнуудые уншаха, шатар, даам наадаха аргатай. Механизаторай буланда тэдэнэрэй энэ жэлдэ абаһан социалис уялганууд, социалис мүрысөөнэй дүрим, үдэр бүхэнэй дүнгүүдые харуулһан бюллетень, үйлэдбэриин даабаринууд үлгэгдэнхэй байха. Тракторна бригадын бригадир өөрөө агитатор юм. Үдэр бүхэндэ тэрэ ажалайнгаа дүнгүүдые согсолдог заншалтай.

Эдэбхи үүсхэлтэй, журамтай, өөртөө болон хамта хүдэлдэг нүхэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бултанда жэшээ харуулдаг коммунистнуудтай байһаараа партийна организаци хүсэтэй гээшэ ааб даа. Манай эмхидэ абтаһан 84 коммунистын 46-ниинь юрын хүдэлмэришэд, бэшэниинь совхозой гол һалбарида хүдэлдэг хүнүүд болоно. Мүнөө 12 механизатор-коммунист хабарай тарилгада хабаадалсажа ябана.

Манай партийна организаци КПСС-эй түүхэтэ XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ ажалша коллектив бүхэниие элсүүлхэ, тэдэнэртээ хамта хурдадхалгын замаар бата урагшаа дабшажа, участок, бригада, гүүртэ, фермэ бүхэндэ экономическа ургалтые түйлаха уялгатай.

А. ЦЫРЕМПИЛОВ,
Хурамхаанай районой Дэрээнэй совхозой партбюрогой секретарь.

Коммунист, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат М. Р. Дашицыреновэй (зураг дээрэ) хүтэлбэрилдэг Үдын совхозой Баруун-Хасууртайн отделениин коллектив жэлһээ жэлдэ амжалтатай ажаллажа, һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа байдаг. Үнгэрһэн жэлдэшье тапха таряа һайнаар ургуулжа, ехэ орооһо суглуулжа абаһан байха юм. Иигэжэ район соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой болон райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг болон дипломдо хүртэһэн байна. Тиихэдэ отделениие хүтэлбэрилэгшэ М. Р. Дашицыреновэй нэрэ районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Эндэхи ганса таряашад амжалтатай ажаллаа бэшэ, харин малшадшье жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээлхэдэ, һү һаалиин фермын һаалишад үнгэрһэн жэлэйхиһээ нилээд ехэ һү һаана. Һаалишад А. М. Цырендоржиева, Х-Д. Ошорова, Ж. С. Цырендоржиева гэгшэд үнеэдэйнгээ ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ шадаа.

Отделениин эдэ бүгэдэ амжалтада Мунко Ринчиновичэй оруулһан хубита сэгнэшэгүй. Хүдэлмэришэдэйнгоо ажалые һайнаар эмхидхэжэ шадаха, хүн бүхэндэ ехэ эрилтэнүүдые табижа, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо ябадаг. Эдэбхитэй, үгэ хэрэг хоёроо алгасуулдаггүй хадаал хүн зондоо хүндэтэй, бэрхэл хүн гэлсүүлдэг юм.

Э. БУДАЕВАЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй ГЕОЛОГИИН МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮД, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, абһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудай түлөө шагнаха:

РСФСР-һээ

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Пешков Петр Александровичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин ахалагша геолог.

Степанов Леонтий Аполлоновичые — Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Шлапаков Виктор Степановичые — Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин начальник.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Плясова Светлана Леонидовнае — Восточнын геолого-бэдэрэлгын экспедициин ахалагша геолог.

Солянников Михаил Ивановичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Брянский Николай Прокопьевичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй Түбэй геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Живых Алевтина Васильевнае — «Бурятгеология» нэгэдэлэй геофизическэ экспедициин топограф.

Рощектаев Петр Алексеевичые — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин партиин ахамад геолог.

Ходос Надежда Михайловнае — «Бурятгеология» нэгэдэлэй түбэй лабораториин инженер.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Слепнев Тимофей Федоровичые — Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Донсков Геннадий Николаевичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин үрэмдэгшэ.

Донсков Сергей Федоровичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин үрэмдэлгын мастер.

Дугаров Юрий Владимировичые — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин проходчик.

Марданов Рафит Гениатовичые — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин автомобилиин жолоошон.

Нагаев Виталий Артемьевичые — Восточнын геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Пичугин Виктор Ивановичые — Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин автомобилиин жолоошон.

Тимаева Мария Нимбуевнае — Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедициин хүдэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Арабжаев Валериан Дагбаевичые — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин начальник.

Дымшеев Александр Доржиевичые — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин автомобилиин жолоошон.

Иванькова Нина Ивановнае — «Бурятгеология» нэгэдэлэй Түбэй геолого-бэдэрэлгын экспедициин геолог.

Лесков Валерий Ивановичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин автомобилиин жолоошон.

Махов Виктор Ивановичые — Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедициин слесарь.

Метелев Николай Федоровичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй үйлэдбэриин-техническэ хангалгын болон комплектациин управлениин карь.

Петрушев Владимир Николаевичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин бүлэгэй начальник.

Фастунов Константин Егоровичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй геофизическэ экспедициин оператор.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бальчугов Юрий Павловичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй геофизическэ экспедициин автомобилиин жолоошон.

Верник Владислав Львовичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй Түбэй геолого-бэдэрэлгын экспедициин геолог.

Григорьев Петр Сергеевичые — «Бурятгеология» нэгэдэлэй Түбэй геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэлгын мастер.

Добровольская Мария Гумаровнае — «Бурятгеология» нэгэдэлэй ОРС-ын наймаалагша.

Кодинев Петр Михайловичые — Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедициин мэргэжэлтэй дархан.

Лукьянова Тамара Васильевнае — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин отрядай начальник.

Самойлов Павел Михайловичые — Хойто-Байгалай геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Ульянова Мария Дмитриевнае — Хойто-Байгалай геолого-бэдэрэлгын экспедициин лаборант.

Якимов Владимир Николаевичые — «Сосновгеология» нэгэдэлэй экспедициин үрэмдэгшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ГРОМЫКО.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1986 оной апрелиин 29.

МАЛ АЖАЛ — *онсо шухала һалбари*

ЭРХИРЭГЭЙХИД ЭРХИМЛЭНЭ

Эрхирэгэй совхозой түб суурин дахи һүнэй комплексын коллектив олон жэлэй туршада түсэбтэ даабаринуудаа, социалис уялгануудаа дүүргэдэггүй байһан юм. Байгша оной эхээр КПСС-эй райкомой пленум дээрэ, тэрэ комплексдо хэгдэжэ эхилһэн хүдэлмэри али болохоор магтуулжа байгаа бэлэй. Тэрэ комплексын хүдэлмэритэй танилсахаяа, түрүү дүй дүршэлыень халан абахаяа районой ажахынуудай һүнэй фермэнүүдые даагшанар, хүтэлбэрилэгшэд Эрхирэгэй совхоздо ерэжэ эхилээ һэн.

Зүгөөр тэндэ ямар хубилалта боложо, урдань хододоо гээгдэлдэ ябадаг коллектив гэнтэ түрүү зэргэдэ гараха болоо юм гэһэн асуудал бидэниие ехэтэ һонирхуулаа.

Гол шухалань гэхэдэ, тус комплексдо ажаллагшадай хүдэлмэриин эрхэ байдалынь һайжаруулагдаа ха юм. Эндэ столово нээгдэ. Мүн медицинскэ пункт хүдэлжэ эхилбэ. Һаалишад болон комплексын бусад хүдэлмэрилэгшэд, физио-эмшэлэлгэдэ ябаха аргатай болоо. Фермынгээ улаан булангые нилээд үргэдхэхэ гэжэ харааланхай.

Комплексдо бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар оролдолго гаргагдана. Үбһэ тэжээл хобоонуудтань хүрэтэр абаашаха, үнеэдээ уһалха, наг шэбхыень гаргаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри оньһон техникын хүсөөр хэгдэнэ. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абажа, һаалишадай хүдэлмэриие хүнгэдхэһэн ушар һүнэй шанарта ехэ нүлөөлдэг юм. Жэшээлхэдэ, байгша оной нэгэдэхи кварталда комплексын коллективэй тушааһан бүхы һүн нэгэдэхи сортоор абтажа, совхоздо нилээд ехэ олзо доход оруулагдаа.

Нэгэдэхи кварталай туршада һаалишад Т. Н. Цыбиктарова, Д-Ц. Д. Доржиев, З. К. Иванова, комсомолой гэшүүн Баярма Цыренова болон бусад эрхимээр ажаллажа, коллективэй түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа.

Тус комплексдо комсомол-залуушуулай бригада хүдэлнэ. Тус бригадые бэрхэ һаалишан, коммунистка Татьяна Нимбуевна Цыбиктарова ударидадаг.

Залуушуулай бригадын гэшүүд материальна болон моральна урмашуулгада саг үргэлжэ хүртэжэ байдаг. Тодорхойлбол, нютагайнгаа һургуулиин арбадахи класс дүүргээд, хоёрдохи жэлээ һаалишанаар ажаллажа байһан комсомолой гэшүүн Баярма Цыренова һаяхан хүнгэлэгдэһэн путевкоор Чехословакиин Совет Социалис Республикаар аяншалжа ерээ.

Комплексын коллективтэ ажалладаг һаалишан Дамдин-Цырен Дондокович Доржиев тухай хэлэнгүй гарахаар бэшэ. Тэрэ үбэлжэлгын 7 һара соо үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һааха социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Дамдин-Цырен Дондокович түрүүшынхээ тугаллаһан үнеэдые даажа абаһан байбашье, 1985 онойнгоо түсэбые Агуу Октябриин 68 жэлэй ойн һайндэр болотор сүм дүүргэһэн юм.

Комплексын хүдэлмэрилэгшэд Н. С. Шувалов, В. Д. Гончиков, Ю. С. Шомоев, Ш. А Цыремпилов, Э. М. Доржиев, залуу мал харууһалагшад В. М. Ертаханов, Д. Д. Дашидоржиев болон бусад үдэр бүри даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, һү ехээр һааха хэрэгтэ нүлөөлнэ.

Эрхирэгэй һү һаалиин комплексдо бригадна гурим нэбтэрүүлэгдэнхэй. Комплексын начальник Валерий Дондокович Бошектуев иигэжэ хөөрэнэ:

— «Бригадна гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар ажалай журам һайжаруулха, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олдоо. 7 хүнһөө бүридэһэн бригадын совет байгууланхайбди. Тус советнай үдэр бүри сугларжа, хүн бүхэнэй ажалда хабаадаһанай коэффициент (КТУ) тодорхойлжо, үйлэдбэриин бусад асуудалнуудые шиидхэдэг байна. Һаалишан бүхэнэй ажалай дүнгүүд самбар дээрэ үдэр бүри бэшэгдэдэг. Комплексын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай байдал һайжаруулха гэжэ оролдонобди. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ заагдаһанай ёһоор, хүдэлмэришэн бүхэндэ анхарал ехээр хандуулха зорилго бэелүүлнэбди. Бидэ энэ гэһээр ойрын үедөө наймаанай ларек эндэ нээхээр, сауна түхеэрхээр хараалнабди».

Зүб даа. Эрхирэгэй совхозой һүнэй комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал һайжаруулһанай ашаар гүрэнэй түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэдэг болобо. Тиихэтээ хамта КПСС-эй Программа дотор иигэжэ тоб байса хэлэгдэһые үшөө дахин эндэ дурдажа болохо байна: «Ажалай, ажахыдалай, соёл культурын, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ тухай хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые, эрилтэ хэрэглэмжые зүбөөр гаргаха тухай бууралшагүй анхаралые бүхы гүрэнэй болон ажахын органуудай, ниитын эмхинүүдэй ажал ябуулгын хууль гэжэ КПСС тоолодог».

Эрхирэгэй совхозой партком болон дирекциин энэ талаар түрүүшын алхамуудые хэжэ байһаниинь һайшаалтай.

С. ОЧИРОВ.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Үбэлжэлгын үедэ гэхэ гү, али октябриин эхинһээ май һарын эсэс болотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1250 килограмм һү һаахаар социалис уялга абажа, үүсхэл гаргаһан Ильинкын һаалиин фермын коллектив хараалһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. «Ильинкинский» совхозой тус фермын һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо бүхы һүеэ эрхим шанартайгаар тушаана. Түрүү һаалишад В. Карелина, В. Викторова, Н. Орлова, тугалшан З. Баташова гэгшэд социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсана.

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр эрмэлзэһэн «Родина» колхозой һаалишад һү гүрэндэ тушааха апрель һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Эндэхи һаалишад тоһоной заводто 990 центнер һү тушааха түсэбөө 1300 центнертэ хүргөө юм.

Ажахын һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд эдэ үдэрнүүдтэ һүрэг үнеэдэйнгээ һү шэмые улам дээшэлүүлхын түлөө бүхы тэжээлээ зөөбөл шанаржуулан бэлдэжэ, гамтайгаар гаргашална.

Прибайкалиин район.

В. ДОРЖИЕВ.

ГАРЗАГҮЙГӨӨР ТҮЛЖҮҮЛНЭ

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой хонишодой табан бригада һаяхан зуутанай зэргэдэ гараһанаа элидхэбэ. Эдэнэрэй тоодо ахалагша хонишод Л. Б. Базарова, Б. Д. Гомбожапов, И. Д. Раднаев, Д. Б. Доржиев, Е-Д. Ц. Дармаев гэгшэд оролсоно.

Энэ амжалта тэдэнэртэ миин хүрэжэ ерээ бэшэ ааб даа. Түхэреэн жэлэй туршада үсэд шангаар ажаллаһанай ашаар иимэ үндэр дүн түйлагдаа гэхэ байнаб. Ажахымнай хонин һүрэг эрхилэгшэд бултадаа шахуу дүй дүршэлөөр баян, энэ ажалда удаан хүдэлһэн хүнүүд. Ушар тиимэһээ совхозойнгоо гол баялиг болохо хонин һүрэгые саашадань эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы һанал бодолоо хандуулна, тэрэнэй түлөө оролдоно бшуу. Илангаяа байгша ондо муугаар хүдэлжэ болохогүй гэжэ хүн бүхэн мэдэнэ.

Ажахын түрүү хонишон Л. Б. Базарова хурьга абаха, нооһо хайшалха талаар жэл бүхэндэ амжалта түйладаг эхэнэр юм. Энэшье жэлдэ тэрэ зуутанай тоодо орожо, 570 эхэ хониноо тэды шэнээн хурьга абаһан байна. Залуу коммунист Б. Д. Гомбожапов, тэрэнэй хани нүхэр Роза Жамсаевна (баһал КПСС-эй гэшүүн юм) хэды хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоошье һаань, хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн социалис уялгаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ.

Эдэнэр шэнгеэр хүдэлдэг ажалай түрүүшүүл манда нилээд лэ олон байха.

Мүнөө бидэнэрэй гол зорилго хадаа абаһан хурьгадаа нэгэшье гарза хороолтогүйгөөр түлжүүлхэ хэрэг болоно. Тэрэнэй түлөө ажахыда нэмэлтэ хэмжээнүүд абтажа байнхай. Харин хонишод өөһэдынгөө талаһаа оролдохо ёһотой гэжэ бидэ батааар найданабди.

Ж. ЦЫДЫПОВ,
совхозой директор.

Соёлой-спортивна комплексдо

СОЮЗНА ХАРАЛГАДА ХАБААДААБДИ

...Петропавловскын соёлой-спортивна ...а 1983 оной байгуулагдаһан ...оо улад зоной ...зэрэлэй, оло...атай физкуль...спортивна хэм...уудые эмхид...лекс партийна, ...удай шиидхэбэ...бэри болгодог. ...ой байшан тү...дай түбэй нэ...эз, бүхы улаан ...оной түбэй бо...й библиотекэ...й хүгжэмэй һур...ос» кинотеатр, ...дунда болон ...й һургуулинууд, ...байшан, үхи...диршүүлэй спор...хүүгэдэй саа... Петропавловскын ...эй мэдэлэй га...бхинэһэн захир...й эмхи зургаа...н манай соёлой...мплексын бүри... юм.

...ной соёлой бай...дээрэ эмхид...опавловскын со... комплексын ...е нютагай сель...түрүүлэгшэ нү...лецкиин. хүтэл...динационно со...о байдаг. Коор...оведэймнай дэр...ктор байгуулаг... хадаа хүмүү... шэглэлнүүдээр ...бүхыдөө комп... ябуулгые то...олитическэ, үзэл ...гэй-патриотичес...абариин. гоё ...илгожо һураха, ...дые хүгжөөхэ, ...маралтын сагые ...оод эмхидхэлэй ...екторнүүдые нү...дмажапова, М. Д. ...Давыдова, А. С. ...М. А. Сараева, ...ина, О. Н. Де...он бусад хү... Тиихэдэ эмхид...гэжэ байха. Тэрэ ... даалгагданхай

...а тосхоной дун...иман жэлэй һур...багшанар, пар...соёлой хүдэлмэ...комсомолшууд, аги...здай депутадууд, ...хүгжэмэй һур...анар болон алба...сад түлөөлэгшэд ...но соведэйнгээ ...үсэбөөр. хүмүү...ай олон янзын ...ануудые эрхил...й сүлөө сагые ...байна. Соёлой...мплекснуудай бү...алгада бидэшье ...и. ...шангуудай хү...нэдхэн хубилга...ха талаар үе сагнай шэнэ шэнэ эрилтэнүүдые урдамнай табина. Бүхы республика соохидол, манайшье райондо архидалга болон алкоголизмтай олоной хабаадалгатай тэмсэл үргэдэнхэй. Тиимэһээ энэ тэмсэлэй түлэг соо ажалшадай болон залуушуулай сүлөө сагые ашагтайгаар, һонирхолтойгоор үнгэргэлгые эмхидхэхэ гээшэ тон шухала хэрэг болоно ха юм. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тула бидэнэртэ, соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы арга боломжонууд бии гээшэ. Манай мэдэлдэ салуу уужам соёлой байшан, библиотекэ, спортын зал, кружогуудай хүдэлмэриин таһагууд, техническэ хэрэгсэлнүүдэй кабинет, стадион, фотолаборатори, уран шэмэглэлэй мастерской гэхэ мэтэнүүд үгтэнхэй. Үнгэрһэн үе соо комплексдомнай клубай хүдэлмэриин шэнэ арга боломжонууд ашаглагдаа. Хүн бүхэнэй һонирхолдо тааруу хэшээлнүүдэй, жэшээлхэдэ, амаралтын үдэрэй, «Хозяюшка», «Ритм», үхибүүдэй «Колосок» болон спортивна наадануудай клубууд, мүн залуушуулай кафе гэхэ мэтэ манда эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ районой түб һууринай ажаһуугшадта зорюулагдажа, үсөөн бэшэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа бэелүүлэгдээ бэлэй. Тэдэнэй зарим тэдыень дурдабал, Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, мүн районой эмхидхэгдэһээр 50 жэлэй ойн баярай һайндэрнүүд олониитын хабаадалгатайгаар үнгэргэгдөө һэн. Тэрэшэлэн «Совет ёһоной ажабайдал», районой ойн баярта зорюулагдаһан литературно-уран һайханай үдэшэнүүд, «Спортивна Зэдэ», «Энээн тухай аниргүй байжа болохогүй» гэһэн аман үгын журналнууд, Үбэлые үдэшэлгын һайндэр, үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Эрдэм мэдэсын үдэр», «Фестиваль Москвада, фестиваль хаанашье», «Һаналаа нэгэдэлгын дэлгүүр» болон бусадшье хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө.

Гадна манай комплексдо «Архидалгаһаа һэргылэгты» гэһэн кинолектори саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ. Залуу хүбүүдые Совет Армиин албанда үдэшэлгэ, гэр бүлэ бололгые, үхибүүдэй түрэлгые, мүн залуу эрхэтэдтэ паспорт барюулалгын баяр ёһолол болон «Сэнхир галнууд», «Хүхюун стартнууд», спартакиадануд олоной хабаадалгатайгаар эмхидхэгдэдэг.

Хүн зоной сүлөө сагтаа түрэлхиингөө бэлиг шадабарие хүгжөөхэ хэрэгтэ уран һайханай бүлгэмүүд ехэ удха шанартай гээшэ. Тиимэһээ мандашье уран һайханай, эндэ дурдаха болоо һаа: хоорой, дуунай, хатарай, драматическа, кино-фото болон дуунай-инструментальна ансамблиин кружогууд эмхидхэгдээд, тэдэниие Д. Гендунова, Б. Х. Борбоев, Р. И. Бадерин, В. И. Дементьева, Т. Г. Колмакова, Г. М. Дансарунова, Ю. Д. Дамбаев, О. П. Ешеев, Л. П. Доноев болон бусад хүтэлбэрилжэ байдаг. Тэрэшэлэн үхибүүдэй уран һайханай кружогуудые дурсагдагша нүхэд мүн лэ эмхидхэжэ, ябуулжа байдаг юм.

Ажалшадай уран бэлигые хүгжөөхэ, клубай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ талаар предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон ажахынуудай соёлой, экономикын үдэрнүүд ехэ үүргэтэй. Юрэнхыдөө уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ хэрэг хадаа комплексымнай гоё һайханиие дэлгэрүүлгын секторэй гол зорилго болодог. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай бүлгэмүүдэй республиканска харалгада манай «Ровесник» гэжэ агитбригада (хүтэлбэрилэгшэнь Е. П. Якимова), «Июнь» гэжэ дуушанай инструментальна ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь Л. П. Доноев) лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Тиихэдэ манай комплексын эхэнэрнүүдэй дуушадай бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь О. П. Ешеев), мүн манай кино-фотостудиин «Хабар» гэжэ фильм харалгын дипломуудта хүртөө һэн.

Бэе махабадые элүүржүүлгын, улад зоной дунда спортын зүйлнүүдые дэлгэрүүлхэ талаар, мүн совет физкультура, спортын туйлалтануудые олоной шадабари болгохо хэрэгтэ комплексымнай физкультурын сектор бага бэшэ эдэбхи үүсхэл гаргажа байдаг. Тиигэжэ манай спортын зал соо волейболоор, столой теннисээр, барилдаагаар, дааммаар, шатараар үхибүүдэй болон ехэшүүлэй дунда элдэб эсын һорилго, мүрысөөнүүд боложо байдаг. «Спортивна бүлын» мүрысөөнүүдтэ Бубеевтэнэй, Малакшиновтанай бүлэнүүд амжалтатай байгаа һэн.

Хүдэлмэришэн залуушуулай дунда спортын зүйлнүүдээр һорилго, мүрысөөнүүд үдэр бүри шахуу удаан саг соо үргэлжэлдэг. Тэдэниие физическэ хүмүүжүүлгын секторэй гэшүүд — спортын «Урожай» бүлгэмэй болон үхибүүдэй спортын һургуулиин һорилго хэгшэд хүмүүжүүлжэ байдаг. Районоймнай түб һууринай эмхинүүдэй ажалшад графигаар тодорхойлогдоһон үдэрнүүдтэ комплексын спортын залда ерэжэ, һорилго, мүрысөөнүүдые хэжэ байдаг.

Соёлой-спортивна комплексын эрхэ байдалда манай соёлой байшангай материальна баазашье аша туһатайгаар ашаглагдадаг болонхой гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Тэрэнэй ашаар нютагай эмхи зургаануудай болон предприятинуудай дунда зохёохы ёһоной харилсаа холбоон үргэдөө. Гэхэтэй хамта комплексдо элүүржүүлгын, ритмическэ гимнастикын бүлэгүүдые байгуулха хэрэгтэ Петропавловскын эмхи зургаануудай профсоюзай организацинууд эдэбхи гаргаха зэргэтэй. Районой эд хэрэглэгшэдэй захиргаан, профсоюзай эмхи хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө сүлөө сагые аша туһатайгаар эмхидхэхэ хэрэгтэ һаналаа хандуулдаг. Дурсагдагша коллективэй түрүүлэгшэ нүхэр Т. Т. Лавриненко комплексдомнай Шэнэ жэлэй «Сэнхир галханиие» өөрынгөө үүсхэлээр, шадамараар хүтэлбэрилжэ, олоной һайшаалда хүртөө һэн. Гадна Тамара Тимофеевнагай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн санаар сэнгэлгын удаа комплексдо сайлалга эмхидхэгдээ бэлэй. Районой түбэй столоводо залуушуулай кафе байгуулха хэрэгшье мүн лэ тэрэнэй үүсхэлээр хэгдэһэн гээшэ. Ажалшадай сүлөө сагые олоной хабаадалгатайгаар, һонирхолтойгоор үнгэргэхэ хэрэг хадаа иимэрхүүл үүсхэлшэ-хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхеэр урагшатайгаар шиидхэгдэхэ байна.

Манай соёлой-спортивна комплексдо шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон гээшэ. Нэн түрүүн хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудта залуушуулай эдэбхи үүсхэл, тэдэнэй олоороо хабаадалга хэрэгтэй. Тиимэһээ клубай хүдэлмэрилэгшэдэй түсэблэһэн һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые гүйсэд бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэйл оролдосо шадабари нүлөөлхэ байна ха юм. Манай соёлой байшан эдэбхитэй, һонирхол ехэтэй залуу үүсхэлшэдэй мэдэлдэ хододоо байдаг, байхашье гээшэ. Комплексымнай хараалһан хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсажа, олоной һонирхол үүсхэдэг залуу эдэбхитэд яһала бии. Тэдэнэй дундаһаа илангаяа Н. Я. Давыдова, З. Н. Назарова, В. Мицкевич, М. Д. Гармаев, Е. Е. Брикова, Е. Ш. Гармаева, Р. И. Григорьева, Н. Г. Сычева, Т. Бальчугова, Л. Г. Игумнова, С. Макаров, Н. Ю. Таракановская, Л. Токтохоева, В. Федосеев болон бусадые онсолон тэмдэглэлтэй.

Комплексымнай хэмжээ ябуулгануудые манай олониитэ шүүмжэлхы нюдөөр хаража һуултагүй, өөһэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, үүсхэлшэдэй хэрэг ажалые али болохоор дэмжэлсэжэ байха зэргэтэй гээшэ.

Н. ХАЙДУКОВА,
Петропавловскын соёлой байшангай директор.
Зэдэ.

Д. Ж. ЖАНАЕВАЙ ДАЙШАЛХЫ НҮХЭД — БУРЯАДТА

Улаан-Үдын авиационно заводой дайнай болон ажалай ветерануud, залуушуул, эндэхи посёлогой һургуулинуудай һурагшад эдэ үдэрнүүдтэ хүндэтэ айлшадые угтаба. 46-дахи дунда һургуулиин хүүгэдэй «Юность» гэжэ клубай гэшүүдэй урилгаар Ленинэй болон Суворовой II шатын орденуудта Васильковско гвардейскэ 23-дахи мотострелково бригадын ветерануud — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ авиазаводто электроцехэй начальнигаар хүдэлһэн, Советскэ Союзай Герой Д. Ж. Жанаевай полкынхид өөһэдынгөө заншалта слёдто Улаан-Үдэ хото ерэбэ. Москва, Ташкент, Львов, Казань, Джанкой, Киев, Свердловск болон бусад городуудһаа тэдэнэр суглараа.

...Хүүгэдэй «Юность» гэжэ клубайхид Советскэ Союзай Герой Д. Ж. Жанаевай ажабайдал, дайшалхы зам тухай материалнуудые гурбан жэлэй туршада бэдэрнэ. Загорск посёлогто геройн нэрэмжэтэ үйлсэ бии, Дарма Жанаевич дайнай урда эндэ ажаһууһан, хүдэлһэн гэжэ дуулаһан тула нютагайнгаа суута хүбүүнэй нэрэ зүүхэ эрхэдэ хүртэхын түлөө энэ бэдэрэлгэ эхилһэн юм. Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойе һандэрлэлгын үдэрнүүдтэ тэдэнэр Москва хото ошожо, 3-дахи гвардейскэ танкова армиин ветерануудай слёдто хабаадалсаһан байна. Тиихэдэ геройн түрэһэн нютаг Хэжэнгэ руу хэдэ дахин ошоһон, мүн Москва, Ленинград, Свердловск хотонуудаар баатар сэрэгшэ тухай материалнуудые бэдэрһэн байна. Тиигэжэ эдир жанаевецуудай хэдэн жэлдэ бэдэржэ суглуулһан олон тоото документнүүд гвардиин капитан Д. Ж. Жанаевай эрэлхэг зоригые, бэрхэ командир болон найдамтай нүхэр байһые хүсэд дүүрэнээр гэршэлнэ. Тиимэл гэрэлтэ дурасхаал буряад арадтамнай хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан авиазаводойхидой дурасхаалда бодхоогдоһон алдар солын хүшөөгэй дэргэдэ слёт нээлгын баяр ёһололой митинг үнгэргэгдэбэ. Хүшөөдэ венок болон баглаа сэсэгүүдые табяад, геройн нэрэмжэтэ сэсэрлиг соо Д. Ж. Жанаевай дурасхаалые мүнхэлһэн хүшөөгэй һуури табилгада айлшаднай хабаадалсаа. Заводой соёлой «Рассвет» гэжэ ордон соо тэдэнэй хүндэлэлдэ «Газар түби дээрэхи эб найрамдалай нэрэ хүндын түлөө» гэһэн үдэшэ эмхидхэгдэжэ, дурасхаалта бэшэгүүд, бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

Слёдто хабаадагшад эдэ үдэрнүүдтэ геройн түрэһэн нютаг Хэжэнгэ ошохо, хүүгэдэй «Юность» гэжэ клубта Д. Ж. Жанаевай дурасхаалай зал нээлгэдэ хабаадалсаха, Байгал далай дээгүүр сэнгэхэ, хэдэн олон уулзалгануудта хабаадалсахадаа, дариин үнэрөөр анхилһан, Агууехэ Илалтые шэрээлсэһэн дайшалхы залуу наһан тухайгаа дурсаха юм.

А. БЕЛОУСОВА,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хүндэтэ айлшадай делегациие толгойлһон ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ С. П. Дивановто авиазаводойхид угтамжын хилээмэ, дабһа барюулжа байна. 2. Следые нээлгын баяр ёһололой митингын үедэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фотонууд.

ХҮНДЭТЭЙ ДЭЭРЭ ХҮЛЕЭН УГТАА

Эдэ үдэрнүүдтэ Зэдын районоор Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай бүлэг артистнар ябажа, Дэдэ-Тори, Бургалтай, Гэгээтэ, Алцаг, Инзагата болон бусад нютагуудай ажалшадтай хани халуунаар уулзаба.

СССР-эй арадай артист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Ц. Дашиев, театрай ахамад режиссер, РСФСР-эй арадай артист С. Будажапов, республикын арадай артистнар Ц-Е. Бадмаев, Л. Шоболов гэгшэдые нютагай зон урма баяртайгаар угтаһан, зохёохы ажалаарнь һонирхоһон байна. Мүн өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай айлшадта тэдэнэр дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Дурсагдаһан нютагуудай клубуудта концертнүүд табигдаа. Гадна малшадай гүүртэнүүд, полевой стануудд дээрэ айлшадай хонгёо һайхан дуунууд зэдэлээ, үзэсхэлэнтэ хатар харуулагдаа. Мэдээжэ артистнарые хаа хаанагүй хүндэтэй дээрэ хүлеэн абаа.

И. САНЖИЕВ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

КРЕМЛЬ СОО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА ТУШАА

МАДРИД. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой М. Гонсалестай уулзалгые Испаниин олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үргэнөөр тайлбарилхадаа, энэ хадаа Испаниин правительствын Түрүүлэгшэ, Испаниин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Генеральна секретариин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолгын гол үйлэ хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэнэ.

Совет-испан дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Кремль соо болоһон уулзалга тухай тусхай корреспондентнүүдэйнгээ мэдээсэлнүүдээр, репортажнуудаар телевидени болон радио-дамжуулгануудаа эхилнэ. М. С. Горбачевой Ф. Гонсалестай уулзалгые түүхэтэ ушар болоно гэжэ Испаниин национальна радио тоолобо.

«Энэ хадаа уласхоорондын дипломатиин талаһаа абажа харахада, эгээл шухала уулзалга болоно». Хоёр тала буу зэбсэгүүдые хуряалгын, эб найрамдалай асуудалнуудые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Ливи болон США-гай хоорондохи хёморoo зүришэлдөөн уласхоорондын түгшүүрилые улам дээрэгэнэ гэжэ М. С. Горбачев, Ф. Гонсалес тэмдэглээ.

АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДАЙ ХУРАЛДААН

НЬЮ-ЙОРК. «Литература болон искусствоаар хүмүүжүүлгэ» гэһэн американ-совет гурбан үдэрэй хуралдаан США-гай Вермонт штадай Миддлборо хотодо боложо байна. Совет талаһаа — Хани барисаа тогтоолгын совет бүлгэмүүдэй холбооной үхибүүд болон эдиршүүлдэ зорюулагдаһан литература ба искусствын ажал ябуулагшадай нэгэдэл, американ талаһаа — «Харилсаа холбооной совет» болон «Хүүгэдэй искусствые халан абалсалга» гэжэ эмхи энэ хуралдаае эмхидхэбэ. Хоёр ороной үхибүүдэй дэлгэр һайхан сэдьхэлтэйгээр урган ехэ болохын тула, урган үндыхэдөө манай түби дэлхэйе амгалан тайбан байлгахын тула ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха һайн һайхан зорилго тэрээндэ хабаадагшад — хоёр ороной уран зохёолшод, эрдэм-соёлой ажал ябуулагшад урдаа табиһан байгаа.

«Манай үхибүүдэй бусад оронуудай үетэн сасуутанаа хүндэлдэгөөр ехэ болгохо гээшэ урган ябаа үетэниие хүмүүжүүлгэдэ сэхэ хабаатай литература болон искусствын ажал ябуулагшадай гол зорилго болоно, — гэжэ «Хүүгэдэй искусствые халан абалсалга гэһэн эмхиин хүтэлбэрилэгшэ Патриция Уиннени ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. — Хэрбээ тэдэнэй бэе бэеэ һайнаар ойлгожо һураа гээшэ һаань, ерээдүйдэ манай түби дэлхэй бүри аюулгүй байдалтай болохо байна.

США-гай ЯДЕРНА РЕАКТОРНУУДТА АЮУЛ УСАЛАЙ БОЛОҺОН ТУХАЙ

ТОКИО. Американ атомна электростанцинуудта ба бусад объектнүүдтэ аюулгүй байдалай асуудал тон орёо хурсаар табигданхай байна. Тэндэ болоһон аюул усалнууд, хёморoo зүришэлдөөнүүд эдэ бүгэдэн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. Японой нүлөө ехэтэй «Асахи» газетын Вашингтондохи корреспондент эдэнэй зариман тухай хөөрэбэ.

Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, Пентагоной захилнуудаар хүдэлдэг, ядерна һомо хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг атомна реакторнууд илангаяа ехэ аюултай байна. Тэдэнэр аюулгүйе сахиха шухала түхеэрэлгэгүй юм. Багаханаар эбдэрбэл, радиоактивна ехэ бодосууд агаарта хаягдахадаа магадгүй гэжэ Вашингтон штадай Хэнфордлохи нимэ реакторнуудай нэгэндэ американ мэргэжэлтэдэй һаяхан хэһэн шалгалта харуулаа.

Үмсын элшэ хүсэнэй концернүүдтэ хабаатай АЭС-үүдтэ бүри зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ байдал тохёолдонхой. Имагтал недондо жэл эдэ АЭС-үүдтэ 12 ехэ авари болоһон байгаа. Тэдэнэй нэгэниинь июниин 9-дэ Огайо штадай Оукхарбертахи АЭС-тэ болоо һэн. Оньһон техникэдэ хайхарамжагүйгөөр хандаһанһаа уламжалан, байгша оной январь һарада Оклахомо штадай ураан шанаржуулгын предприятида аюул усал болоһон байна. Эндэ 100 гаран хүн наһа бараһан гэхэ гү, али ехэ радиаци абаа.

США-гай атомна элшэ хүсэнэй түүхэдэ «Тримайл айленд» гэжэ АЭС-тэ болоһон эгээл ехэ аюул усалһаа США-гай конгрессэй болон научна бүлэгөөрхидэй олохон ажал ябуулагшад ямаршье һургаал тобшололнуудые хээгүй байһаар гэжэ «Асахи» газетэ бэшэнэ. «Хэрбээ манай ямар нэгэн станцинуудта нимэ гү, али бүришье ехэ аюул усалай тохёолдоо һаань, гайхахагүй байнаб», — гэжэ ядерна элшэ хүсэнэй хойноһоо хиналта тогтоохо талаар правительствын комитедэй советник байһан Т. Кокрен мэдүүлбэ.

МНРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

УЛААН-БААТАР. МНРП-гэй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум эндэ болобо.

Монголой Арадай-революционно партиин XIX съездэ МНРП-гэй Центральна Комитедэй тоосоон ба саашанхи зорилгонууд тухай; 1986—1990 онуудта МНР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай; МНРП-гэй XIX съездэ табигдаха элидхэл тухай; 1986—1990 онуудта МНР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүд тухай асуудалнуудые Пленум зүбшөө.

Эдэ асуудалнуудаар МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ж. Батмүнхын болон МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Содномой хэһэн элидхэлнүүд шагнагдаһан байгаа.

Пленум зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан элидхэлнүүдые баталба, 1986—1990 онуудта МНР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые һайшааба, эдэ документнүүдые МНРП-гэй XIX съездын үзэмжэдэ табиха шиидхэбэри абаба.

Эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Пленум МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Б. Дэжидые МНРП-гэй ЦК-гай секретаряар һунгаа, тэрэниие МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлөө.

Пленум Б. Ламжавые МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар һунгаһан, тэрэниие МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшээр баталһан байгаа.

Пленум М. Дашые МНРП-гэй ЦК-гай секретариин уялгануудһаа сүлөөлбэ.

ХУУШАН ГУРИМАА БАРИМТАЛЖА

Буряадай АССР-эй ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ

Буряадай АССР-эй ниитын эдеэ хоолой хүгжэлтэ бодото дээрээ бүхы дүнгүүдээр гээгдэлдэ оронхой. Промышленнэ предприятинуудай 66 процентнь столовонуудтай, һургуулинуудта энэ тоо 69,5 процент, олоной ябадаг столовонууд республикада ажаһуугшадай 42,7 процентыень лэ хангана.

Эдеэ хоолой олонхи предприятинууд технологическа хуушан гуримаар хүдэлнэ. Бүхы столовонуудай оройдоо 17 процентнь хүсэд болбосоруулагдаагүй зүйлнүүдые худалдадаг комплексно хангалгада оронхой. Полуфабрикадуудые гаргадаг цехүүдынь уйтан, хуушарһан байрануудd соо түхеэрэгдэнхэй. Бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэри дан удаанаар оньһожоруулагдана.

Эдэ бүгэдэ шалтагаануудһаа уламжалан, столовонуудай үүдэндэхи ээлжээн улам ута болоно. Бэлдэһэн эдеэнэй шанар муу, ассортиментнь адлирхуу, үргэн бэшэ гэһэн гомдолнууд ороно. Республикын ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые үргэлжэдэнь оньһожоруулгын комплексно программа эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ зорюулагдаһан байгаа. Зүгөөр тэрэнь дүүргэгдэнгүй үлөө. 24 шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаха аад, 10-ниинь ашаглагдаа. 20 мянган һууритай столовонуудаа хүсэд болбосоруулагдаагүй зүйлнүүдээр комплексноор хангаха түсэбтэй аад, гансал 8 мянган һууритай столовонууд комплексноор хангагдаа.

Бэлэдхэлэй цехүүд болон столовонуудые ашаглалгада оруулха түсэбөө дүүргээгүй барилгын организацинуудһаа гадна Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ниитын эдеэ хоолой управлени эндэ зэмэтэй. Мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан шэнэ предприятинуудта ехээр найдадаг тула хуушан цехүүдые һэльбэн шэнэлхэ гэжэ хэншье оролдоогүй һэн. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд республика соо мүртэй ургаагүй. Харин тэдэнэй туһаламжаар кафе болон столовонуудта орогшодой тоое хэдэн дахин олошоруулжа болохо байгаа. Бусадшье олон асуудалнууд саг дарыдаа шиидхэгдээгүй юм. Юундэ?

Энээниие хэнһээшье асуухын аргагүй. Автономито республикын ниитын эдеэ хоолой управлениин хүтэлбэрилэгшэд 5 жэлэй туршада 3 дахин һэлгэгдэһэн байна. Управлениин мүнөө ажаллажа байһан начальник В. Дамбаин жэлэй саада тээ хүдэлжэ эхилээ, тэрэнэй орлогшо О. Будник бүришье һаяхан тушаалда ороо. Буряадай АССР-эй ниитын эдеэ хоолой бүхы шатануудай ажал ябуулгые горитойгоор шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ мүнөө бултанда мэдээжэ болонхой. Гэбэшье энэ ойлгосоһоо эдэбхитэй ажал ябуулга хүрэтэр зам гаталагдаагүй байһаар. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо зохёон табигдаһан сүүдхэдээ 19 тонно эд зүйл гаргаха хүсэтэй базова һургуулиин столовын проект тооһо шоройдо дарагдаа. РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерство шэнэ проект табиха мүнгэ һомолоо юм. Харин энэ хүдэлмэринь ехэл муугаар ябуулагдана. Тодорхойлбол, хоёр жэлэй туршада үгтэһэн мүнгэнэй хахадынь ашаглагдаа. Харин 1985 ондо даншье һаа өөдэгүй мүнгэн — 9 мянган түхэриг үгтэнхэй.

«Теплоприбор» заводой, багшанарай институдай столовонуудай дэргэдэхи бэлэдхэлэй хоёр цехүүд баригдажа байнхай. Мэргэжэлтэдэй тоолоһоной ёһоор эндэхи технологическа схемэнүүд хуушаржа, объектые «ашаглалга» барилгын дүүрэхэдэ баһа хубилгагдаха байна. Мүнөө энэ хэрэгтэ хам оролсоходо болохо байгаа, зүгөөр ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд барилгашадаа «аргадажа» ядаад, суу хариха баатай болобо.

Өөрынгөө һалбариие индустриальна замда гаргаха тушаа асуудалые управлениин хүтэлбэрилэгшэд үшөөл һайнаар хаража үзээгүй гээд тодорхойлхо ёһотойбди. Ямар нэгэ шухала асуудал «дээрэһээ» шиидхэгдэхэ аабза гэжэ хүушанайхяараа найдан хүлеэхэ дуратайшуул бии. Манай газетэ Буряадай АССР-эй ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта эрдэм-техникын дэбжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд бии гэжэ нэгэтэ тэмдэглээ һэн. («Советская торговля» 1985 оной сентябриин 19). Ниитын эдеэ хоолой управлени шүүмжэлгэдэ харюу болгон эльгээһэн бэшэг соогоо бүхы дутагдалнуудаа элдэб шалтагаануудаар далдалаад, залан сэхэ тобшололнуудые мүнөөшье болотор хээгүй байһаар. Үргэлжэдэнь оньһожоруулха талаар бүхы хэмжээ ябуулгануудые залан хүтэлбэрилжэ байха хүдэлмэрилэгшэ управленидэ үгы, техническэ политикын асуудалнууд элдэб таһагуудта хубаагдажа үгтэнхэй юм. Байгша табан жэлдэ ямар хараа түсэбүүдтэй юм ааб гэжэ һонирхоо һэмди. Тиихэдэмнай, жэшээлхэдэ, байгша табан жэлдэ овощ ба хартаабха сэбэрлэхэ хүдэлмэри оньһожоруулга 10 процентһээ дээшэлхэгүй, харин мяханай ба загаһанай хүсэд болбосоруулагдаагүй зүйлнүүдые бэлдэлгые оньһожоруулга оройдоо 6 процентдэ хүрэхэ байба.

Мүнөөдэр Буряадай ниитын эдеэ хоолой хүгжэлтэдэ ондоо, хурдан эршэ, дэлисэ хэрэгтэй. Мүнөө дээрээ эндэ 360 хүн дуталдана. Тэдэнэй олонхинь амһарта угаагшад, кухниин хүдэлмэрилэгшэд болоно. Кадрнуудай оролго, гаралга жэлдээ дунда зэргээр 25 процентдэ хүрэнэ гэжэ нэмэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зүгөөр шэнэ предприятинуудые нээхэ ёһотой болоно ха юм. Эрдэм-техникын дэбжэлтые эдэбхижүүлһэнэй ашаар хүн зониие һонирхуулан хүдэлгэдэг болохо арга бии. Тухайлхада, ниитын эдеэ хоолой управлени гансаараа энэ асуудал шиидхэжэ шадахагүй хаш. Промышленнэ предприятинуудай зүгһөө эгээл эдэбхитэй дэмжэлгэ хэрэгтэй. Мүнөө дээрээ тиимэ дэмжэлгэ үгы. ВЭФ-эй дүй дүршэлые тарааха талаар даабаринуудаа нэгэшье завод дүүргээгүй.

Буряад орондо үнгэрэгшэ табан жэлэй заншалаар шиидхэгдэхээр болоһон шухала асуудалнуудаа шиидхэхэ гэжэ яаранагүй, хуушан гуримаа баримтална.

В. ЗУБАРЕВ,
Буряадай АССР.

«Советская торговля» газетэһээ абтаба.

Поэзи

— Х. САМПИЛДЭНДЭВ

МОНГОЛ АЯЛГА

Хорлоогийн Сампилдэндэв 1945 ондо Үбэр-Хангай аймагай Баян-Үндэр сомондо түрэһэн юм. 1966—1971 онуудта Монголой Гүрэнэй университедтэ һуралса дүүргээд, монгол хэлэ, бэшэг ба уран зохёол шэнжэлхэ мэргэжэлтэй болохо гараһан байна.

1971 оноо хойшо МНР-эй эрдэмэй хүреэлэнгэй хэлэ, бэшэг ба уран зохёол шэнжэлэлгын институтда (НИЯЛ) уран зохёолой талаар худэлжэ байдаг. 1963 ондоо эхилжэ, шүлэг бэшэжэ, 50 гаран шүлэгүүдынь газетэ ба журналнуудта хэблэгдэжэ гараһан байна. «Шасан шиихэг...» гэжэ нэрэтэй шүлэгүүдэйнь түрүүшын суглуулбари 1977 ондо Улаан-Баатарта ном боложо гараа.

Тэрээнһээ гадна уран зохёол ба арадай аман зохёол шэнжэлхэ талаар эрдэмэй, шүүмжэлэлэй 40 гаран статья, рецензинүүдые бэшэһэн байха юм. 1974 ондо «Хула үйһэнай зуун домог», 1977 ондо «Аман зохиол — ардын үзэл санааны тусгал», «Монгол домог» гэһэн номуудые хэблүүлһэн байна. Мүнөө үедэ Сампилдэндэв арадай аман зохёол шэнжэлхэ талаар эрхэхэ худэлмэри хэжэ байдаг. Тэрэ дурсагдаһан номуудһаа гадна, мүнөө үеын «Хүрээнэй аман зохиол» гэжэ темээр диссертаци бэшэһэн, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат болоһон байна. Монголой залуу фольклорист нүхэр Сампилдэндэв хоёр удаа үнгэргэгдэһэн (1977, 1983 онуудта) совет, монгол эрдэмтэдэй фольклоро-хамтадаһан экспедицидэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

В. ГУНГАРОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

РАСУЛ ГАМЗАТОВТА

...гүй һаа, би Дагестан
нютагые
...үндэр уулануудтай гэжэ
мэдэнэб
...додой ялалзаһан, үндэрһөө
харайһан буунан
Ойн горхонуудай
шуугаанайе мэдэнэб
Уулзаашьегүй һаа, би дагестан
хүнүүдээр,
Уулаарһаа эдли нюуса
түүхэтэйень мэдэнэб.
Ушарһан иногайнгаа урда эшэмэгэйнь

Уяхан бэетэй эхэнэрэйнь
зангые мэдэнэб.
Ушараашьегүй һаа би, поэт, тантай,
Уһан нютагайнгаа танил
шэнгеэр мэдэнэб.
Уужам юртэмсын хэнаш
ябажа үзэнэн,
Унаган нютагтаа үлөошэ
сэдьхэлыетнай мэдэнэб.
Үзөөшьегүй һаа, эдэ бүгэдые би
Үнхоор һайхан шүлэгүүдээтнай
би мэдэнэб.

АБЫН УРГА

— Адуушан эсэгын удамые залгажа,
Аргамагай һоргиндо абажа ябаб, — гээд,
Арбан алда хүһэн эшэтэ ургаяа
Абамни намдаа үгэбэл даа.
Хойто хүбшын бүтүү шугыгаар
Хөөр үдэр хонон, үнжэн ябажа,
Ургажа һуйһан модон бүриие шэнжэн,
Ургынгаа түүхые анхан шэлэһэн гэдэг.
Дорой эрын үүдээр шагааhаар
зурхэсэмоор,
Дошхон шуургатай үбэлэй
хүйтэндэшье,
Эршэдэн һалхинай һэбхэлээр
үргэдэг
Эмниг шаргалнуудые абамни ургажа,
ябаа.

Адуунай манаанда ээлжээлдээ
харадаг
Айлай хүбүүдтэ огто барюулдаггүй
аад.
Арбан алдын хүһан ургаяа
Абамни, барһан, намдаа үгэбэл даа.
Арбан классаа дүүргээд ерэхэдэм,
Адуушан эрын һүндые һэргээжэ
Абаһан алдын ургагаа хамтаа
Адуушан ажалдаа намдаа үгэлсоо.
Хүүшанай эдые һонирхон хадагалдаг
шэнги,
Хүһэн ургые хоёнон гэртэ табингүй,
Хүбүүндэдэ ургын ургаа энигэл хоёрынь
Хүнэй хүл доро хосорхогүй гээ!

НЭГЭ ДУУШАНДА

Дуунда хүн бүхэн дуратайш гэлэй.
Дуулажа шададагүүд лэ үсөөхэн даа.
Дуунда дуратай түмэнөө баясуулжа,
Дуулажа шададагынь та бэлэйт.

Уянгалан дууладаг олоной дундаһаа
Уяртар дууладагынь үсөөхэн даа.
Ужам оронойнгоо арад түмэнэй
Уяртар дууладагынь та бэлэйт.

* * *

Үргэһэн адуундал хулжаһан нойроо
Үгэр һүнийдөө хүлеэн хэбтэхэд,
Уряалгүй ерэһэн айлшад мэтэ
Уханадаш элдэб бодол үймэхэ.
Түлээ зүүдэлжэ унтан хэбтэхэрнин,
Түргөөд түдыем һоттуу хүн
Айлые бэдэрһэнээ удаан һурагшалаад,
Амтатайхан нойрыем
арбагайдажархилай.
Сэдхэлдээ юумэ бодожо, нойрой

хүрэхэгүйдэ,
Сэбэр агаарта гараха дуран хүрэбэ.
«Гай асарһан һоттуу», — гэжэ үгэнһоор,
Газаа гарахаяа үүдээ сэлибэб.
Хаалгаар гараад алхахынгаа тэндэ
Харин нүгөөдынгөө унтажа хэбтэхые
харабаб.
Эрьежэ ерэнгүй удаһан нойрыемни
Энэл һоггуу буляажа абаһандал
байба.

* * *

Тэнгэринь тэнгэсэй* толи болоо гү,
Тэнгэсынь али тэнгэриие толилоо гү —
Тэнгэриин хаяатай ниилэшэһэн
Тэнгэсэй сэнхир мандалда

Сагаан далбагата онгосонууд олоороо,
Сайран-сайран, долгиндо үлгыдүүлнэ.
Тэнгэриин сэнхир мандалда

Сахали шубуудай ниидэхые
харахадаа,
Сагаан далбагатануудай
дэгдэһэншүү һанагдаба.
Тэнгэринь тэнгэсэй толи болоно гү!
Тэнгэсынь тэнгэриин толи болоно гү!

Ц. ДОНДОГОЙ буряадшалба.

*) *Тэнгэс — далай.*

— Мэргэжэл тухай хөөрэлдэ...

НОМОЙ НЮУСАНУУДЫЕ УУДАЛАГША

АРБАН зургаатайдаа, арбан долоотойдоо, зарим ушарта арбан найматайдаа мүнөө үеын залуушуул наһанайнгаа мэргэжэл тушаа бодомжолжо эхилдэг. Зарим эдиршүүл бүри эртүүр, жэшээнь, 8-дахи класс дүүргэхэеэ байхадаа, наһанайнгаа мэргэжэл тухай бодомжолжо, «Хэн, хаана һурахаб?» гэһэн гаршаг доро республикын газетэнүүдтэ тунхаглагдадаг соносхолнуудые уншажа, техникумүүд, училищинууд, ПТУ-нууд тухай мэдээсэлнүүдээр һонирходог байна.

Юрэдөө, залуушуулай мэргэжэлые зүбөөр шэлүүлхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай зорилго болонхой.

Хэн болоолтойб? Яажа мэргэжэлээ зүбөөр шэлэжэ олоод. Эхэ оронойнгоо аша туһые хайшан гээд һайнаар харюулхаб? Хэрбээ залуу хүнэй толгой соо иимэ бодолнууд ородог һаа, ехэл һайн, бүлэдөө, һургуулидаа зүб хүмүүжэл гараһанайнь гэршэ болохо һэн.

Мэргэжэл шэлэхэ үедөө эндүүрхэгүйн тула залуу хүн өөрынгөө х[illegible]ын шанарые шэнжэлжэ [illegible]отой. Дурагүй, с[illegible] ханаахагүй мэр[illegible]эд, бүхы наһаараа [illegible]элоо һаа, муу бшуу [illegible]эргэжэлдээ дурагүй хүн ажалдаа һайн үрэ дүн түйладаггүй, харин сагые дэмы үнгэргөөшэдэй нэгэн болодог. Үгышье һаа, ондоо мэргэжэл олохоёо дахин һуража, гүрэндэ дабхар гарза тохёолдуулха ушартай.

Бүхы сүлөөтэй сагаа номдо зорюулдаг, ном ирахадаа, сэдьхэлээ жаргуулдаг хүбүүд, басагад таанарай дунда байдаг бэээ, залуушуул? Шогтой анкетэдэ Карл Марксын харюусаһанай ёһоор, «номдо шунгаха» дуратай хүнүүдтэ бидэ өөһэдын зүбшэл үгэжэ шадаха байнабди.

— Ямар зүбшэл бэ? — гэжэ тэсэбэри багатай залуу хүнэй асуугаа һаа, бидэ иигэжэ харюусаха байнабди:

— Та библиограф бологты!..

— Тэрэтнай юу хэдэг юм? — гэжэ хэн нэгэн һонирхохо. Тон зүб асуудал!

Номой хуби заяанда библиографууд горитой үүргэ дүүргэдэг. Библиограф гээшэ номдо хабаатай мэргэжэл. Энэ мэргэжэлэй нэрэ **библиографи** гэжэ үгэһөө үндэһэтэй юм. Харин библиографи гээшэмнай **«библион»** (ном) ба **«графо»** (бэшэнэб) гэһэн эртэ урдын грек үгэнүүдэй үндэһэнһөө бүрилдэһэн байна. Эртэ урда сагта, манай ээрын I зуун жэлдэ **ном буулгажа бэшэдэг** хүнэй ажалые энэ үгөөр нэрлэдэг байһан байна. Харин хожомынь — XVIII зуун жэлдэ Францида энэ үгын удха хубилгагдан хэрэглэгдэдэг болоо: **номой баялиые тодорхойлон бэшэгшэ.** Буулгажа бэшэхэ бэшэ, харин тодорхойлон бэшэгшэ болоһыень анхарба гүт?

Мүнөө үедэ хэблэлэй зүйлнүүд (номуud, брошюранууд, статьянууд г. м) тухай мэдээсэлнүүдые бэлдэжэ, уншагшадта хүргэдэг ажал ябуулгые тэмдэглэхын тула библиографи гэһэн үгэ хэрэглэгдэнэ.

Тиимэһээ иимэ ажал ябуулга эрхилдэг мэргэжэлтэниие **библиограф** гэдэг. Ямаршье обществодо библиографой мэргэжэл үндэрөөр сэгнэгдэдэг, тэрэнэй хүдэлмэри шухала хэрэгтэй гэжэ ойлгогдодог байгаа. «Номой далай соо замые заагшад» гэжэ библиографууд образноор нэрлэгдэдэг юм.

Хүл дээрээ ябажа ябадаг **энциклопединүүд,** амиды **каталогууд** гэжэ үнгэрһэн зуун жэлнүүдһээ эхилжэ, библиографууд тухай хэлсэдэг болоһон юм. Юрэдөө, олон ондоо үе сагта, ондо ондоо оронуудта ажаһууһан агууехэ хүнүүд библиографууд тухай һайханаар хэлэһэн байдаг. «Ном тухай үгэ» («Слово о книге», М., 1984), «Библиографи минии наһанда юу үгөөб» («Библиография в моей жизни», статьянуудай согсолбори. М., 1984), Уткин ба Моргенштерн. «Зугаатай библиографи» («Занимательная библиография», М., 1979) гэһэн номууд соо библиографууд тухай агууехэ хүнүүдэй хэлэһэн эгээл һайхан үгэнүүдые олохо болоно. Зүгөөр ехэ эрдэм, һонор тархи, ажалша зан, номдо дурлан, үдэр, һүнигүй ажаллахаар бэлэн байдаг тухайдань бултадаа хэлэһэн байдаг.

Он жэлэй ошохо тума библиографуудай гэхэ гү, али уншагшадта заабари үгэгшэдэй хүдэлмэри орёо болодог, нарижуулагдадаг, библиографическа томо зохёолнууд бии болгогдодог байгаа. Һэргэн хүгжэлгын үе сагай гуманист ба эрдэмтэ Конрад Геснер (1516—1565 онууд) «Бүгэдэ ниитын библиотекэ» гэжэ томо бүтээл бэшэһэн байдаг. Эрдэмэй элдэб һалбарида хабаатай 15 мянган ном һудар тэрээн соо тоологдонхой, тодорхойлогдон бэшэгдэнхэй. Тиихэдээ «өөртөө бэшэ, бүгэдын хэшээлдэ» зорюулан ажаллаһанаа номой дотор хальһан дээрэ тэрэ онсолон зааһан байдаг.

Бүхы дэлхэйн олон үеын библиографууд, тэрэ тоодо ородууд — үбгэжөөл Ефросин, Медведев, Сельвестрһээ эхилээд, Н. Рубакин хүрэтэр «өөртөө бэшэ, олоной хэрэгтэ» гэһэн уряае баримталан ажалладаг байгаа. Гэхэ зуура, хаанта Россида библиографи хадаа ганса нэгэн хүнэй хэдэг ажал байһан юм. Хэншье, хаанашье библиографическа хэрэгтэ хүниие һургадаггүй һэн. Имагтал Совет засагай үе сагта библиографуудай мэргэжэл хуулита болгогдоһон байна.

СОВЕТ засагай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, библиографическа ажал гүрэнэй хүдэлмэри болгогдоо һэн. «РСФСР-эй библиографическа хэрэгые Гэгээрэлэй арадай комиссариадта дамжуулан үгэхэ тухай» Арадай комиссариадай Соведэй 1920 оной июниин 30-да тунхаглаһан Декрет энэ хэрэгэй эхи табяа. В. И. Ленин энэ Декредые найруулан зохёожо, өөрынь үүсхэлээр тэрэ баталагдаһан юм. Библиографиие тон ехэ удха шанартай юумэн гэжэ Владимир Ильич тоолодог, библиографическа элдэб янзын зүйлнүүдые хүдэлмэридөө үргэнөөр өөрөө хэрэглэдэг, өөрөөшье тэдэниие бии болгодог, һайнаар эмхидхэгдэһэн библиографическа албаниие үндэрөөр сэгнэдэг байһан гэжэ һайн мэдээжэ.

Манай орондо библиографи хадаа гүрэн түрын удха шанартай мэргэжэлтэ ажал ябуулга болонхой. Библиотечнэ факультедүүдтэй, таһагуудтай дээдэ ба тусхай дунда һургуулинууд манай орондо бии болгогдонхой.

Библиотечнэ факультедтэй хуушанай дээдэ һургуулинуудай нэгэн манай Улаан-Үдэдэ бии. Энэ хадаа Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институт мүн. 1985 оной декабрь соо энэ институт 25 жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглээ һэн.

Библиотечнэ факультет дүүргэжэ гарагшад «дээдэ эрдэмтэй библиотекарь-библиограф» гэһэн мэргэжэл олгоһон диплом абадаг. Иимэ диплом абажа гараһан хүн ямаршье библиотекэдэ библиографой тушаалые шэлэн эзэлхэ эрхэтэй байдаг.

Библиотекарь-библиограф тон ехэ юумэ мэдэхэ уялгатай. Энэ хадаа тус мэргэжэлэй шухала шанар болоно. Тиимэһээ КПСС-эй түүхые, СССР-эй ба хариин оронуудай түүхые, политическэ экономикые, научна коммунизмые, эстетикые, ород болон совет, хариин оронуудай литературые, педагогикые, психологиие студентнэр гүнзэгыгөөр шудалдаг. Мүн республикын, хизаарайнгаа шэнжэ шанартай холбоотой материалнуудые шэнжэлжэ, тусхай мэдэсэтэй болодог.

Номдо тон ехээр дурладаг, номуудые мэдэдэг байбал, энэ хадаа библиотечнэ мэргэжэл ололгын шухала шэнжэ гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Библиотекарь-библиограф хадаа ямаршье номые өөрөө шэнжэлжэ, алибаа уншагшадта ямар нүлөө үзүүлхэ аргатайб гэжэ ойлгожо шадаха зэргэтэй гэжэ Н. К. Крупская онсолон заадаг байгаа.

Книговедени ба номой түүхэ, юрэнхы библиографоведени, ниитэ-политическэ, техническэ, байгаали шэнжэлһэн, хүдөө ажахын, уран һайханай литературын библиографи, хилын саанахи ба хизаар ороноо шэнжэлгын библиографи, информатика болон бусад эрдэм шудалжа, ерээдүйн мэргэжэлтэд тусхай мэдэсэ олодог байна. Эрхүү, Красноярск, Новосибирск, Шэтэ, Кызыл, Якутск, Ангарск, Братск болон Сибириин бусад хотонуудта оршодог томо-томо библиотекэнүүдтэ үйлэдбэриин практика [illegible] студентнэрнай эрдэм [illegible] сээ гүнзэгырүүлдэг [illegible]

Олоһон эрдэм [illegible] тон лэ шалгалтын үед[illegible] руулхаһаа гадна мэрг[illegible] талаар үнгэргэгдэдэг [illegible] янзын мүрысөөнүүдтэ, курснуудта студентнэр [illegible] дадаг юм. Жэшээнь, басагад, хөбаяа хар[illegible] «Номой һайндэр», «М[illegible] һаа — бэдэрэ» гэхэ мэт[illegible] той хүхюунээр үнгэрдэ[illegible] жээ ябуулганууд библ[illegible] факультедтэ заншалта[illegible] хой.

25 жэлэй туршада институтда 6000 биб[illegible] карь-библиограф бэл[illegible] Тэдэнэй 4000 гараниь[illegible] очноор, 2242 хүн очно[illegible] ража дүүргээ. Москва[illegible] нинградта, Куйбышевта[illegible] до, Барнаулда, Кемер[illegible] Красноярскын, Хабаро[illegible] Примориин хизаарнууд[illegible] скын, Шэтын, Эрхүүгэ[illegible] ластьнуудта, Зүүн Си[illegible] автономито республика[illegible] манай институтдай [illegible] тойшуул ажаллажа [illegible] Олониинь библиотек[illegible] ректор, таһагые даа[illegible] методистнууд, библиогр[illegible] хангалгын таһагай би[illegible] карьнууд болонхой. [illegible] оронойнгоо соёлой [illegible] дуудта, соёл-гэгээрэлэ[illegible] лищинуудта. багшална.

Ном уншахадаа, сэд[illegible] ханадаг, номуудые [illegible] шэнжэлхэ дуратай һаа[illegible] ографи шудалхаяа шаа[illegible] Библиографиие «бүхы [illegible] мэй түлхюур» гэжэ [illegible] нэрлэдэггүй. Мүн баһ[illegible] мой нюусые уудалагш[illegible] жэ библиографуудые [illegible] дэг байха. Тиигээд лэ [illegible] институтда, библиотечн[illegible] культедтэ ерэжэ орыт[illegible] хүбүүд, басагадые урь[illegible] «Бүхы эрдэмэй [illegible] гартатнай орохол, номо[illegible] сануудые уудалжа, эрд[illegible] гуулиин эрдэни зэн[illegible] олохолта!

Р. АЖЕ[illegible]
Зүүн Сибириин со[illegible] институдай библио[illegible] факультедэй де[illegible]
Р. МОДОГО[illegible]
энэ институдай библио[illegible]фиин кафедрые даа[illegible]

БАГША ШАБИ ХОЁР

ИТАЛЬЯН композитор Масканьи гэгшын «Сантуцца Туридду хоёр» («Сельская честь») гэжэ оперын премьерэдэ Надежда Казаковна Петрова ерээд, артистнарай һайнаар дуулахые баясан шагнажа, альгаа ташан һуугаа һэн. Илангаяа хүдөө нютагай басаган Галина Шойдагбаевагай Сантуццын партиие дуулахые, наадахые алдангүй ажаглаха юм. Юундэб гэхэдэ, дүрбэн жэлэй туршада хүгжэмэй училищида һурахадань, дуулалгын хэшээлнүүдые үгэһэн багшань ха юм.

Багшань шабиингаа партиие һанаан соогоо адли дуулалсан һуугаа. «Үндэр» ноотонуудые Г. Шойдагбаева уян зөөлөөр, һайханаар абажа шадана, таряашан басаганай абари зангые һайнаар харуулна гэжэ өөртөө тэмдэглэхэ юм.

— Бэрхэш, басагамни! Нэгэшье алдуу үгы,— гэжэ аман соогоо шэбэнэнэ. — Оперын дүүрэһэн хойно гримёрно руунь заатагүй ошожо, Галияа амаршалхаб...

Галина Бадмажаповна Шойдагбаева республикын арадай артистын нэрэ солодо хүртэбэшье, багшадаа Галя зандаа юм.

Тэрэ үдэшэ үшөө нэгэ шабинь — Валентина Цыдыпова «Хиросимын орфей» гэжэ япон композитор Акутагавын оперодо Басаганай партиие дуулаа.

Сэхыень хэлэбэл, бүхы шабинарайнгаа Галина Шойдагбаева шэнги, барандаа ажалша байхые багша хүсэдэг.

Анхан училищида ерэхэдээ, арадай хоолойгоор Галиин дууладаг байһые Надежда Казаковна элеэр һанадаг. Юундэб гэхэдэ, хоолойнь уйтан диапазонтой, нэгэ октаваһаа тээ үлүүхэн байһан юм. Тиигээд ажаллажа эхилээ. Эхилжэ байһан дуушанай хоолойе заһаха гээшэ бэлэн бэшэ байгаа. Зүгөөр Галя ходо һорилго хэжэ байдаг спортсмен шэнгеэр, сухаришагүй үсэд нэтэрүүгээр ажаллаа даа.

— Гансал хэшээлэй үедэ бэшэ, үдэшэ үглөөгүй кинодо, хатар наадандашье гүйнгүй, Галя үгаа бэрхээр хүдэлдэг байгаа. Залуу наһандаа наада энеэдэндэ хүн тархяа эрьедэг ха юм. Харин Галя тиимэ бэшэ һэн. Үдэшэндөө һамбаа олоод: «Надежда Казаковна, энэ би — Галиб. Та сүлөөтэй гүт? Танда ерэхэдэм болохо гү?» гэжэ хонходоодхихо. Ерышлэ гээ бэзэб даа. Тиигээд хоюулан баһал ажаллажа орохобди даа. Хэшээлэйнгээ урагшатай ябахада, хоюулан урмашахабди. «Форте» гэдэг дээдэ абьянуудые Галя абажа ядадаг бэлэй. Тиигээд лэ үдэр бүри тэрэниие доботоло доботолһоор, өөрынхиеэ абажа һалаа һэн даа, — гэжэ мүнөө Надежда Казаковна дурдана.

— Училищияа дүүргээд, консерватори ошохош, — гэжэ багшань шабидаа нэгэтэ хэлэбэ ха. Тиихэдэнь басаган ухаа алдажа:

— Юу хэлээ гээшэбта? Би яагаад консерватори оробо гээшэбиб! — гээ һэн. Басаганай иимэ даруу зангые багшань һайшаадаг һэн. Анханайнь даруу зан, ажалша абаринь тэрэниие ехэ дуушан болгоо гэжэ Надежда Казаковна тоолодог.

Ленинградай консерваторидо һуражашье байхадаа, Улаан-Үдэеэ ерээл һаа, Галя багшадаа орожо, заатагүй хэшээл абадаг байгаа.

— Гэрээ хэршье һанаһан байгаа һаа, Яруна тээшээ гүйлгэхөө тэрэ яарадаггүй һэн даа, — гэжэ Н. К. Петрова хөөрэнэ. Шабиингаа бэшэһэн бэшэгүүдые багшань наряар хадагалжа байдаг. Консерваториһоо, оронойнгоо бусад городуудһаа тэрэ бэшэдэг байгаа. Дулаахан үгэнүүдые һубарюулһан хэдэн бэшэг Миланһаа абтаһан байна. Түрэл нютагһаа холо, хариин дайдада һуража ябахадаа, Галя багшаяа һанадаг байһан байна.

Г. Шойдагбаева багшынгаа ажалшые һажаажа, наһанайнгаа һургаал болгожо абаһан байна. Мүнөөшье аргатайдаал ерэжэ, хэшээл абадаг зандаа.

Надежда Казаковна бэлигтэй шабияа өөрынгөө басаган шэнгеэр һанадаг, ажал ябуулгыень анхаралтайгаар ажагладаг, зүбшөөл заабари үгэдэг.

— Консерваторидо бэрхэ багшын гарта ороошонь Галиин аза талаан даа, — гэжэ Н. К. Петрова баярлана.

Ажалтай батаар ханилхадаа, аза талаан хүлеэжэ байдаг гэжэ үнэн даа. Бэрхэ багшанарта заалгажа, һургаал заабаринуудыень «газарта дуһаангүй», бэедээ хуу шэнгээжэ, **ажаллаха, үшөө дахин ажаллаха** гэһэн гуримые үдэр бүри баримталжа ябаһаниинь аша үрээ үзүүлээ бэшэ гү? М. И. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай Бүхэсоюзна конкурсын дипломант, уласхоорондын конкурснуудай лауреат, Буряадай АССР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаева багшынгаа хажууда үнөөхил шаби зандаа байһаар өөрыгөө һанадаг юм.

Оперын дүүрэһэн хойно Н. К. Петрова шамдуухан хүшэгын саана гаража, гримёрочно руунь гэшхэлшэбэ. Үүдэ татажа ороходонь, эсэнгирһэн Галя томо гэрэлэй урда һууба. Дулаахан хантууза ээм дээгүүрээ хэдэрэнхэй. Энэ хантуузые багшань бэлэглэһэн байгаа. Надежда Казаковна үлгэсэ руу хараадхиба: ялалзаһан үнгэтэй пулаад тэндэнь үлгөөтэй. Тэрэнь — баһал багшынь бэлэг.

Надежда Казаковнагай гайхаһан шарайе обёорходоо, Галиин нүхэр — Буряадай АССР-эй габьяата артист Вячеслав Бальжинимаев иигэжэ хэлэбэ:

— Бу гайхагты, Надежда Казаковна! Эгээл харюусалгатай юумэ дуулахадаа, танайнгаа бэлэгүүдһээ юуб даа заатагүй абаад ябадаг. Һахюуһан шэнгеэр. Танайнгаа зал соо һуухада, досоонь уужам, бэедээ этигэнги байдаг...

Д. НАГУСЛАЕВА.

ПРАВДА БУРЯТ[illegible]

ХҮТЭЛИГ СООГУУР ГЭШХЭЛХЭДЭ...

Хүтэлиг нютагаа ошоходоо, минии һонирхохо юумэн олон байгаа. Хүтэлиг хадаа суута совет драматург Александр Валентинович Вампиловай түрэһэн нютаг юм.

Александр Вампиловай эхэ эсэгэ хоёр Хүтэлигэй дунда һургуулида багшалһан зон. Эсэгэнь ород хэлэ ба литература, эхэнь математика заадаг байгаа. 1937 ондо Вампиловтанай бүлэдэ хоёрдохи хүбүүнэй түрэхэдэ, А. С. Пушкинай хүндэлэлдэ эхэ, эсэгэнь Саша гэжэ нэрлэһэн юм.

Хүтэлигэй хүн зон, олониитэ алдарта хүбүүнэйнгээ дурасхаалые нангинаар сахидаг байна. Хүтэлигэй дунда һургуулида «Вампиловец» гэжэ клуб 1977 ондо нээгдээ һэн. Түрүүшынь зүблөөн дээрэ һурагша Александр Исаков клубай президентээр һунгагдаһан байгаа. Мүнөө тэрэ нүхэрнай — «Рассвет» колхозой парткомой секретарь...

Һурагшад ехэл эдэбхитэйгээр хүдэлмэриеэ эхилээ һэн. А. Вампиловай нүхэдтэй, түрэлхидтэйнь уулзалгануудые үнгэргөө. Тиигэжэ дурасхаалта зүйлнүүд, гар табилгатай номууд, соносхолнууд клубта элбэгээр суглуулагдаа.

Нютагай уран һайханай коллектив «Заха газарай ябаган зугаанууд» («Провинциальные анекдоты») гэһэн зүжэг сценэ дээрэ табижа, хүн зониие һонирхуулһан юм.

Драматургын эхэ Анастасия Прокопьевна Копыловагай дурдаһанай ёһоор, Сашын эсэгэ Валентин Никитич Вампилов шоглон, иигэжэ хэлэһэн гэхэ.

— Саша уран зохёолшо болуужан...

Эсэгын шоглон хэлээшын хүсэлдэһэе гайхахаар. Эрхүүгэй университедтэ нэгэдэхи, хоёрдохи жэлээ һуража ябахадаа, Александр Вампилов гуурһаяа туршажа эхилһэн байна.

Хүтэлигэй хүн зоной нютагайнгаа хүбүүнэй дурасхаалые сахижа байһаниинь дэмбэрэлтэй. Имагтал Эрхүүгэй областьдо, Буряад орондо мэдээжэ бэшэ, бүхы орон соогоо, хилын саанашье суурхаһан драматург Александр Вампиловай зүжэгүүд хуушарнагүй, хуушархашьегүй. Пьесэнүүд соогоо табиһан гол шухала асуудалнуудынь хүн түрэлтэнэй байгаа сагта хуушархагүй.

Хүтэлиг посёлогой нэгэ үйлсэ Александр Вампиловай нэрэмжэтэ болгогдонхой. Харин А. Вампиловай бэшэһэн «Хүтэлиг соогуур гэшхэлнэб» гэһэн рассказые нютагай хүн зон барандаа сээжээр мэдэхэ.

Т. ШАНГАЕВ.

ШОГ

НЭГЭТЭ ҮДЭР

Нэгэтэ үйлсөөр ябажа ябаяб.

Ямар хэрэгтэй, хайшаа ошожо ябаһанаа һананагүйб. Сэнгэжэ миил ябаа һэн хаб даа. Ходо хэрэгтэй ябажа ябаха гэжэ байдаггүй ха юм. Һайхан, сэлмэг, илдам наратай, сарюун һэбшээтэй хабарай нэгэ үдэр һэн. Хүншье үсөөн байгаа.

Гэнтэ нэгэ хүн хойномни хэнииешьеб даа:

— Эй, байгыш! — гэжэ ооглон дуудаба.

Ямар баатар шэнги бүдүүн, шанга хоолойтой хүн гээшэб, энэ хэниие дуудана гээшэб гэжэ бодоод, эрьежэ харабаб. Олохон пүүд болохо, намһаа метр шахуу үндэр, нэгэ багжагар томо хүн намда туласа ерээд:

— Мэндэ! — гээд, зүүн мүрымни зүг лэ ташаад абаха шэнги болоо һэн. Теэд би тэрэнииень хүлеэгээгүй байһан тула, шүүд лэ унашан алдаһанаа, арайл тогтобоб.

— Би таниие танихагүйб...— гэжэ гайхангяар гүбэрбэб.

— Юундэ танихагүй хүмшиб! Хамта томо болоо ха юмбибди. Һайса харыш,— гэбэ тэрэ.

— Тиимэ ондоо болоо аалби?... Тэрэниие анхаралтайгаар шарайшалбаб. Мүрэйнь үргэн гээшэ. Толгойнь галда хараалшаһан томо тогоон мэтэ. Үгы даа, энэ хүниие урдань хэзээшье хараагүй хаб даа...

— Юрэдөө, танихагүйлби...

— Болил даа. Али намда гомдобо гүш? Би мүнөө шамайе унагааха гэжэ зорюута түлхэсэгүйлби, хүлисыш даа...

— Хамаагүй, хамаагүй..

— Хамта томо болоһон аад, танихаяа болёо гээшэ гүш даа? Һайса харыш. Бэе, мяхамни ургажа, ондоо болоошье һаа, нюдэмни танигдахаар бэшэ аал?

Би нюдэ руунь шагаабаб. Нюдэн соонь намһаа бэшэ хүн харагдабагүй. Теэд лэ тэрэ нюдэн соонь байһан би ехэ заахан, батагана, илааһан мэтэ бишыхан байбаб. Юундэшьеб досоомни муу болошобо.

— Минии заахан байхада, ши намайе, оо-ёо-ёо, үбшэнтэйгөөр наншадаг һэмнайш, мартаа гээшэ гүш? — гэжэ тэрэмни үргэлжэлүүлбэ.

Зай, байза, яахам гээшэб? Танинаб гээ һаамни, энэш үһөөгөө абахамни гээд, голдомни хүрөө һаань яахабиб? Харин танинагүйб гээ һаамни, ай, наншажа, мүнөө танихаяа болибо гүш гээд баһа ороо һаань яахамни гээшэб? Али оро һэгүй тэрьедэн арилха юм гү? Иишэ тиишээ хараашалбаб.

— Танихагүй гэжэ юун байхаб даа,— гэжэ би хэлэбэб.— Баһа тиигээд таниха гэжэ юун байхаб даа: хүн томо болоходоо, тад ондоо болодог ха юм даа... Юрэдөө...— гэжэ нэмээгээд,— һаянай бэемни муушаг болоо, яаха юм гэжэ бодожо ябанаб,— гээд нюураа уршылгабаб.

— Үгы, юу хэлэнэ гээшэбши? Мүнөө һаяхан яһала дорюун янзатай алхалжа ябаа һэмнайш?

— Үгы, ходо үбдэжэ байха бэшэ ха юм даа...

— Ай, барһан. Үбшэн гээшэ хэсүү даа...— гэжэ тэрэмни намайе ехэтэ хайрлаһан янзатайгаар хэлэбэ.

Тиигээд лэ энэ тэрэ ондоо юумэн тухай шашалдабабди.

Тараха тээшээ болоходоо, ямар нютагайбши даа, городто мүнөө юу хэнэш гэжэ асуубаб.

— Юу хэлэнэ гээшэбши? Городто ерэхэлээрээ, түрэл Хушатаяа мартаа гүш? — гэжэ тэрэ урдаһаамни гайхаба.

«Ай, Хушатын һаашни, бидэ хамта үдөөгүй ха юмбибди» гэжэ хэлэхэ гээд, юуншье һаа, байһаараа байг даа гэжэ бодоод, «ай, нээрээ, тиимэ тиимэ» гэжэ, «баһа тархимни муудашоо» гэжэ хэлээд лэ, түргэн саашаа талиигаа һэм...

М. ЦЫДЕНОВ.

Хабарай айлшан. **С. БАЛДУЕВАЙ** фотоэтюд.

ШЭНЭ ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Нэгэдэжэ хүдэлхэдэ,
нүлөө ехэтэй,
Хамтаржа хүдэлхэдэ,
хаба ехэтэй.
Олоороо хүдэлхэдэ,
оншо ехэтэй,
Бултадаа хүдэлхэдэ,
бариша ехэтэй.
Зорижо хүдэлхэдэ,
зол ехэтэй,
Шударгы хүдэлхэдэ,
шадал ехэтэй.

Уран гар —
ухаан бэлигһээ,
Уһан булаг —
уулын бооригһоо.
Түрүү аргын туһа ехэ,
Түби дэлхэйн үһан ехэ.
Оролдобол, олзотохобди,
Һамаарбал — гарзатахабди.
Һайн юумэн һалбардаг,
Муу юумэн мухардадаг.

Б-Б. НАМСАРАЙН зохёобо.

Редактор орлогшо **Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.**

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРАШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-46-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36. 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и сельдоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-04554. Заказ № 120. Индекс 04609